

Volt

Verkiezings- programma 2021–2025

@VoltNederland

TOEKOMST MADE IN EUROPE

Inhoud

Waarom de politiek van nu Volt nodig heeft 4

1

Meer balans in een veranderende wereld

1.1	Klimaat	10
1.2	Landbouw en natuur	15
1.3	Veiligheid	16
1.4	Vluchtelingen en arbeidsmigranten	20

2

Een nieuwe kijk op economie

2.1	Economie in Europa	22
2.2	Welzijn en welvaart	24
2.3	Innovatief ondernemerschap	25

3

Gelijke kansen voor iedereen

3.1	Onderwijs	28
3.2	Wonen	33
3.3	Zorg	35
3.4	Meer financiële gelijkheid	39
3.5	Een eerlijke arbeidsmarkt	40
3.6	Inclusiviteit	43
3.7	Basisinkomen	45

4

De publieke zaak opnieuw ingericht

4.1	Digitalisering	46
4.2	Vervoer	48
4.3	Cultuur	49
4.4	Belastingen	51

5

Meer inspraak op elk niveau

5.1	Lokaal	54
5.2	Nationaal	55
5.3	Europees	57

+1

De Europese Unie van de 21ste eeuw

+	Europese, parlementaire democratie	58
+	De Europese rechtsstaat	59
+	Modernisering van de Europese economie	61

	Een Europa dat samenwerkt, kan al onze gedeelde uitdagingen aan	65
--	--	----

Waarom de politiek van nu Volt nodig heeft

Wie we zijn

Wij zijn Volt. Wij geloven dat betere samenwerking de enige, echte manier is om de uitdagingen van de 21ste eeuw aan te pakken.

Volt is opgericht door generatie Europa. Wij zijn een politieke beweging die aanwezig is in meer dan dertig landen in Europa. We hebben het doel om ons continent socialer, democratischer en daadkrachtiger te maken. Volt heeft verkozen vertegenwoordigers in het Europees Parlement en in verschillende Europese gemeenten. Met een eenduidig, coherent Europees programma verbinden we als eerste en enige Europese partij mensen in alle lidstaten. Onze daden en ons verhaal zijn het nieuwe en optimistische geluid dat Europa zo hard nodig heeft.

Europa is een fascinerend continent. Het continent van vrijheid, vrede, goed eten, muziek, kunst, wetenschap, innovatie, een kleurrijke, gedeelde geschiedenis en een prachtige natuur. Een continent waarin we kansen krijgen en we ons vrij en veilig kunnen bewegen dankzij de Europese Unie (EU). Nederlanders doen het goed dankzij Europa en Europa doet het goed dankzij Nederlanders. Die twee kunnen niet zonder elkaar. Zeker in de toekomst die nu voor ons

ligt. Daarom hebben we een sterke en daadkrachtige Europese samenwerking nodig. Een samenwerking die ons veiligheid biedt tegen cyberaanvallen, een stijgende zeespiegel, pandemieën en armoede. Wij willen bijdragen aan een systeem dat opnieuw 75 jaar vrede, veiligheid en welzijn brengt. En wij voegen daar duurzaamheid, solidariteit en gelijkwaardigheid aan toe.

Volt staat een nieuwe vorm van politiek voor ogen, waarbij samenwerking over grenzen heen centraal staat. Wij zien de Europese Unie als een samenwerking om trots op te zijn. We vinden ook dat de EU radicaal hervormd moet worden om democratischer, sterker en daadkrachtiger te kunnen opereren. Om dit te bereiken moeten we het debat over Europa ook op nationaal niveau, in de Tweede Kamer, voeren. Het is tijd om Europa als volwaardig bestuursniveau te gaan zien, waarbij we goed moeten bedenken wat op lokaal, nationaal óf Europees niveau bepaald kan worden.

In 2021 hebben we een nieuwe blik op de politiek nodig. Optimisme en nieuwe energie voor Nederland en Europa, en het lef om te durven delen. Daarom doen wij mee aan de Tweede Kamerverkiezingen.

Wat we doen

Het klimaat, (digitale) veiligheid, conflicten en vluchtelingenstromen zijn niet aan landsgrenzen gebonden. Maar innovatie en kennis zijn dat evenmin.

Covid-19 heeft laten zien hoezeer we met elkaar verbonden zijn. Hoe hard we elkaar nodig hebben om een pandemie te bedwingen. Hoe hard het nodig is om de handen ineen te slaan tegen werkloosheid. Hoe hard het nodig is om te werken aan een duurzame wereld.

We kunnen niet meer denken in hokjes en binnen grenzen als we vooruitgang willen.

Om van Nederland en Europa voorlopers in de wereld te maken moeten we samenwerken. Want in 2040 willen we klimaatneutraal zijn en samen met onze (klein)kinderen een leefbare wereld bewonen. Een wereld waarin we kunnen vertrouwen op het gebruik van digitale technologie die in de eerste plaats uitgaat van de belangen van burgers, in plaats van die van bedrijven, instanties of overheden. Dat bereiken we alleen als we meer samenwerken in Europa.

De EU moet dan wel democratischer en slagvaardiger worden.

Een actieve democratie waarin iedereen zich gehoord voelt en met meer internationale bevoegdheden om sterk te staan tussen andere grootmachten als de Verenigde Staten, Rusland en China.

Omdat oplossingen op regionaal, nationaal en internationaal niveau gevonden worden, willen wij alle politieke niveaus beter met elkaar verbinden.

Er is enorm veel kennis beschikbaar in de EU, terwijl de politiek in Nederland vooral met Nederland bezig is. Volt maakt gebruik van de beste voorbeelden uit heel Europa. Het onderwijs in Finland, de digitale overheid in Estland, de burgerfora in Ierland en de autoluwe stadscentra in Utrecht en Madrid. Stuk voor stuk innovatieve en bewezen oplossingen die wij direct kunnen toepassen elders in Nederland en in de rest van Europa. Volt maakt Europa onderdeel van de oplossingen door in de Tweede Kamer, op nationaal niveau de schakel te vormen tussen alle niveaus. Wij geloven dat de 21ste eeuw Europa kansen biedt om uit te blinken in innovatie, economie en sociale rechtvaardigheid.

We strijden niet alleen voor gelijkwaardigheid in het onderwijs, de economie en op de woningmarkt, maar ook voor rechtvaardigheid in het klimaat.

De vervuiler betaalt, de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Zo maken we ruimte voor iedereen. Welzijn moet de standaard zijn, in plaats van welvaart. Europa kan zeker sterker, maar ook socialer.

Alleen een Europa dat samenwerkt, kan de gedeelde uitdagingen aan.

Zes uitdagingen voor gezamenlijke vooruitgang.

Volt ziet zes grote uitdagingen voor onze samenleving. Vijf hiervan zijn universeel en raken iedereen: in de stad, in het land, in Europa. Wij zien een daadkrachtiger, democratischer en duurzamer Europa als een voorwaarde voor het slagen van de vijf uitdagingen: Europese hervorming noemen we daarom onze +1 uitdaging. Een beter werkende EU is de voorwaarde voor vooruitgang.

Onze leidende principes zijn Europese waarden. We zijn democratisch, duurzaam, progressief, innovatief en sociaal. We houden niet vast aan denken in 'links' of 'rechts'.

1 Meer balans in een veranderende wereld

Volt wil dat Europa zijn verantwoordelijkheid neemt in de wereld. Denk aan klimaatverandering als de grootste dreiging van de 21ste eeuw, de verschuivende machtsverhoudingen in de wereld, toenemende (cyber-)dreigingen als gevolg van digitalisering, migratieproblematiek en economische duurzaamheid. Wij willen van Europa een voorloper maken in de aanpak van deze vraagstukken. Klimaatneutraal in 2040, een humaan migratiebeleid en een sterk, eensgezind buitenlandbeleid. Wij hebben een sterk Europa nodig, want met 450 miljoen Europeanen krijg je meer voor elkaar dan met 17 miljoen Nederlanders.

2 Een nieuwe kijk op de economie

Een duurzame economie is de motor van een sterke samenleving. In de politiek is economie voor sommige partijen heilig, terwijl het voor andere de bron is van alle kwaad. Wij zien een derde weg. Een duurzame economie gaat om welzijn, en niet alleen om welvaart. Het gaat om ondernemerschap en innovatie, maar ook om een goede balans tussen mens en milieu.

3 **Gelijke kansen voor iedereen**

Iedereen hoort dezelfde rechten en kansen te hebben. Dat betekent kwalitatief goed onderwijs voor iedereen, goede zorg, een betaalbare woning voor jong en oud, gelijke betaling voor mannen en vrouwen en een overheid die de weg vrijmaakt voor een inclusieve samenleving. Dit is de sleutel tot een duurzame samenleving in de 21ste eeuw.

4 **De publieke zaak opnieuw ingericht**

Onze overheid dient te zorgen voor de voorzieningen die wij als snel veranderende samenleving nodig hebben. Dat betekent dat de overheid beter toegerust moet zijn voor digitalisering en de risico's daarvan voor privacy and werkgelegenheid. Ook nieuwe vormen van infrastructuur en vervoer stimuleren, en burgers de mogelijkheid bieden om zich creatief en innovatief te uiten, vinden wij taken van de overheid. Slim belasting heffen levert inkomsten waarmee we de steeds groter wordende kloof tussen arm en rijk kunnen tegengaan en de samenleving kunnen vergroenen.

5 **Meer inspraak op elk niveau**

Volt wil onze democratie versterken, want te veel mensen hebben het gevoel dat ze te weinig invloed hebben op hun eigen leefomgeving. Dit doen we door hen meer zeggenschap te geven over budgetten en via burgerfora. Ook de Europese Unie zelf moet veel democratischer worden. Om dit alles te bewerkstelligen maken wij gebruik van de beste voorbeelden uit Europa. Op lokaal, nationaal en Europees niveau.

+1 **De Europese Unie van de 21ste eeuw**

Voor alle grote uitdagingen, die in de eerste vijf hoofdstukken aan de orde komen, hebben wij een sterk Europa nodig. Daarom hebben wij het over 5 + 1 uitdagingen. Want de Europese Unie voldoet nu niet aan de eisen van deze eeuw. Volt wil meer zeggenschap en geld naar Europa, maar dan moeten mensen ook meer te zeggen krijgen binnen en over Europa. En dat betekent dat we een aantal ingrijpende verbeteringen willen doorvoeren.

Niet links of rechts, maar duurzaam, progressief en sociaal

Meer balans in een veranderende wereld

1

Onze eerste uitdaging is het creëren van een goede balans in de wereld. Europa is één van de rijkste samenlevingen op aarde. Het continent van Mozart en Avicii, van Spaanse paella en Goudse kaas, van de voetbalschoenen van Robert Lewandowski en Lieke Martens; waar mensen vrij zijn om te worden wie ze willen zijn. Maar de tijd waarin we leven, kent ook grote problemen. Naast de klimaatproblematiek en de schuivende machtsverhoudingen op het wereldtoneel, zien we op Europees grondgebied overvolle vluchtelingenkampen ontstaan die geen enkele vorm van perspectief bieden. Dit zijn stuk voor stuk problemen die niet stoppen bij grenzen en die we alleen kunnen oplossen met internationale samenwerking. Nederland alleen krijgt dit niet voor elkaar, maar Europese samenwerking biedt oplossingen en kansen.

1.1 Klimaat

De opwarming van de aarde, het verlies van biodiversiteit en het

vervuilen van lucht en water: klimaatverandering veroorzaakt steeds meer schade aan mens en natuur. En die schade wordt onherstelbaar als we nu niet krachtig en snel ingrijpen. Volt ziet de klimaatcrisis als een kans wanneer wij durven samen te werken, zodat iedereen in een groene, duurzame wereld kan leven. Maar op dit moment zijn de Nederlandse plannen om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen niet voldoende om het verplichte doel voor 2030 te halen. En ons land presteert waar het gaat om hernieuwbare energie, als één van de slechtste in Europa.

Aangezien klimaatverandering zich niet aan grenzen houdt en vervuiling door bijvoorbeeld vliegtuigen over grenzen heen plaatsvindt, pakken wij deze uitdaging ook over grenzen heen aan. Volt is ambitieus, net als de huidige Europese plannen, maar wij durven nog groter te denken. Ook hier geldt: wanneer we samenwerken door kennis en kracht te delen, ontstaan er veel kansen. Kansen om onze innova-

tieve talenten maximaal te verkennen en in te zetten.

Kansen om definitief een duurzame transitie te maken van de grijze naar de groene economie. Kansen om de wereld te creëren waarin welvaart en welzijn samengaan met een schoon milieu. Door noodzakelijke maatregelen te nemen om de balans tussen mens en natuur te herstellen, durven wij de toekomst voor onze kinderen en onszelf veilig te stellen.

Onze voorstellen voor een Europese CO₂-belasting en groene heffingen komen terug in het hoofdstuk De publieke zaak opnieuw inrichten. Zo krijgen we meer balans in het klimaat:

- **Klimaatneutraal in 2040**

Volt steunt de Green Deal van de EU, behalve waar het gaat om kernenergie en biomassa. De Green Deal is een breed opgezet klimaatprogramma dat tot doel heeft dat Europa in 2050 klimaatneutraal is, onder meer door het verminderen van

CO₂-uitstoot, door het verminderen en hergebruiken van afvalstoffen (circulaire economie) en door te investeren in groene innovaties, duurzame productieprocessen, schone energie en duurzaam transport. Ook wij willen dat Nederland en Europa zo snel mogelijk klimaatneutraal worden. En wat Volt betreft, kan dat nog ambitieuzer. Daarom willen we het volgende realiseren in 2040, in plaats van in 2050: een fossielvrije energiemix, een waterstofeconomie waar ook de zware industrie op draait, klimaatneutrale landbouw en bouw, en een volwaardig, elektrisch, openbaar vervoersnetwerk in Europa.

- **Inzetten op duurzame energiebronnen**

Ons land heeft in Europees verband beloofd dat in 2030 70% van onze elektriciteit en tenminste 27% van onze energie duurzaam wordt opgewekt. Dat betekent dat er in de komende jaren veel gaat veranderen in ons land. Volt wil dat onze economie in 2040 grotendeels draait op groene energie zoals wind- en zonne-energie. Om de doelstellingen op een haalbaar manier te versnellen moeten we pragmatisch naar de opties kijken. Daarom zien we kernenergie als een optie die goed onderzocht moet worden. Hiermee zouden we de transitie naar de waterstofeconomie kunnen rea-

liseren. En om dat doel te bereiken, wil Volt ook stoppen met staatssteun voor fossiele brandstoffen en deze juist gaan belasten. Streven naar een duurzamere wereld terwijl kerosine voor vliegtuigen en stookolie voor grote schepen niet belast wordt, kunnen wij niet met elkaar rijmen.

● **Kernenergie in transitie**

De transitie naar schone energie is een enorme uitdaging wat tijdsdruk, kosten, ruimte- en materiaalgebruik betreft. Volt zet in op de verdere uitbouw van hernieuwbare energie, zoals zon en wind inclusief de energieopslag (met waterstof als voornaamste energiedrager) en vraagsturing die daarbij nodig zijn. Weersonafhankelijke betrouwbare energiebronnen, zoals aardwarmte of kernenergie zijn essentieel voor een stabiele en betaalbare energievoorziening. Hierbij ziet Volt kernenergie als optie vanwege de heel lage oppervlakte- en materiaal- consumptie. Aangezien kerncentrales het grootste deel van de tijd kunnen draaien, kan kernenergie veel betekenen voor het CO² vrij produceren van waterstof.

Voor de inzet van kernenergie is net zoals voor de hele energietransitie stabiel overheidsbeleid en steun aan bedrijven nodig. Door middel van het voorzien in de juiste steun zoals garanties, voordelige leningen of

subsidies, net als bij zonnepanelen en windturbines nu, kan de overheid de markt helpen opstarten. Ons doel blijft een duurzame en afvalvrije energiemix, die onder andere bestaat uit wind-, water- en zonne-energie, en dat op Europees niveau. Verder moedigen we participatie aan van de lokale bevolking in de winstdeling en besluitvorming bij het bouwen van kerncentrales.

● **Verduurzaming van kernenergie**

Alhoewel moderne kerncentrales veilig zijn, blijft de langdurige opslag van kernafval een bijzonder maatschappelijk vraagstuk. Radioactief afval wordt voor een deel geproduceerd door kerncentrales maar ook door de mijnbouw, industrie en medische sector. Volt wil inzetten op onderzoek en samenwerking op Europees niveau om dit afval op een maatschappelijk verantwoorde manier te beheersen. In Finland is een diepe ondergrondse lange termijn opslag in aanbouw. We kunnen veel van elkaar leren op dit vlak. In de afgelopen decennia zijn Europese investeringen voor onderzoek naar kernenergie vele malen kleiner geweest dan investeringen in fossiel. Deze mentaliteit heeft er juist voor gezorgd dat we kansen voor het verduurzamen van kernenergie lieten

Het klimaat, (digitale) veiligheid, maar ook innovatie en kennis, zijn niet aan landsgrenzen gebonden.

liggen. Volt wil inzetten op Europees onderzoek naar geavanceerde en inherent veilige vormen van kern-energie om zo het kernafvalvraagstuk aan te pakken. Bijvoorbeeld Thorium reactoren en snelle kweekreactoren zouden de restproducten van huidige centrales kunnen “verbranden”. Tegen het tweede helft van deze eeuw is de heilige graal van schone energie kernfusie, dat ons op lange termijn voor miljoenen jaren aan energie kan voorzien zonder langdurig kernafval.

- **Europese energienetten koppelen**

De grootschalige inzet van duurzame energie maakt het noodzakelijk om de nationale energienetten in Europa aan elkaar te koppelen. Omdat energie op veel plaatsen in Europa wordt opgewekt en dit op sommige plekken efficiënter kan dan op andere, willen we dat al die elektriciteitsnetwerken op een slimme manier met elkaar communiceren. Op die manier kan een energieoverschot in de ene lidstaat beschikbaar komen voor de andere lidstaat. Zo zetten we lokale grondstoffen en energiewinnings-mogelijkheden efficiënt in.

- **Geen biomassa**

Volt is tegen het gebruik van biomassa als energiebron wanneer de te gebruiken biomassa geen afval

is of niet uit Europa afkomstig is. Want in die situaties gaat biomassa wel degelijk gepaard met CO₂-uitstoot. Biomassa wordt momenteel vaak per schip aangevoerd vanuit de VS, Canada en andere landen. Ook dat transport leidt tot milieuschade. Bovendien toont veel wetenschappelijk onderzoek aan dat het vervangen van steenkool door biomassa de uitstoot van CO₂ verhoogt. Ook de Sociaal-Economische Raad (SER) pleit er in een rapport van juli 2020 voor dat alleen echt onbruikbare resten biomassa verbrand worden.

1.2 Landbouw en natuur

Een groot deel van de Nederlandse grond wordt gebruikt voor intensieve landbouw. Maar intensieve landbouw is schadelijk voor de natuur en voor biodiversiteit. Natuur en biodiversiteit zijn cruciaal in de strijd tegen klimaatverandering. Bovendien hebben de natuur, planten en dieren waarde op zichzelf, naast het belang dat ze hebben voor mensen. Volt wil zorgen dat natuur en landbouw meer in balans komen. Dit is goed voor mens, dier en natuur.

- **Europese natuurgebieden verbinden**

Het behoud van biodiversiteit in de natuur is een steeds urgenter vraagstuk. Wij mensen breken dit sys-

teem steeds verder af en maken het homogener door onder andere de kap van bossen en het leegvissen van de oceanen. Het is de hoogste tijd om de diversiteit in de natuur te versterken. Dit doen we door alle Natura2000 gebieden in Europa met elkaar te verbinden, waaronder gebieden in de zee. Het totale oppervlak aan beschermd natuurgebied wordt vergroot tot 30% in 2030. Zo versterken we de biodiversiteit en is er meer ruimte voor recreatie en natuurinclusieve landbouw.

- **Stadsboswachter voor biodiversiteit in de stad**

Ook steden zijn onderdeel van ons ecosysteem. Dus hebben we 'stadsboswachters' nodig. Die functie is al ingevoerd in Rotterdam; de stadsboswachter zorgt daar voor vergroening van de stad door onder andere het planten en onderhouden van bomen, het onderhoud van meer diverse stadsbossen, het inpassen van natuur in bestaande bebouwing en het aanplanten en onderhouden van ecosystemen in de stad.

- **Technologie voor landbouw van de 21ste eeuw**

Ruimte is schaars in Nederland. Op dit moment gebruiken we een groot deel van ons land voor intensieve landbouw. Deze manier van gebruik is een grote last voor de

bodem, de omliggende natuur en de menselijke gezondheid. Dit komt voornamelijk door uitstoot van stikstof en fijnstof. Intensieve landbouw is hier mede verantwoordelijk voor. Daarom wil Volt toe naar natuurinclusieve landbouw. Technologie helpt wetenschap en natuur hierin samen te brengen, zodat landbouw en natuur één geheel vormen. Pesticiden en kunstmest worden vervangen door natuurlijke planten, dieren en mest die gewassen beschermen en de bodem de kans geven om te herstellen.

- **Meer voedsel door gesloten kringlooplandbouw**

Ook de land-, tuin-, glasbouw en veehouderij moeten hun uitstoot gaan verminderen en biodiversiteit bevorderen. Om dat aan te moedigen, krijgen boeren geen subsidie meer voor de grootte van hun land, maar voor de manier waarop ze dat land gebruiken. Daardoor stimuleren we een gesloten kringlooplandbouw voor de veehouderij en akkerbouw: zo kunnen we verantwoord produceren

en consumeren.

Dierenwelzijn staat hierbij centraal. De veehouder voert de dieren voornamelijk met ruwvoer van eigen land. Voor krachtvoer wordt gebruikgemaakt van restproducten uit de voedingsindustrie, akkerbouw en tuinbouw. Met een gesloten kringloop kunnen we tot 70% meer voedsel produceren.

- **Landbouwkennis als exportproduct**

Onze (technologische) innovaties in de landbouw gaan de hele wereld over en die kennis kunnen we nog veel beter delen in gebieden waar een potentiële vraag bestaat, door gerichte bewustwordingscampagnes. De kennis van onze boeren is waardevol voor de voedselproductie in de hele wereld. Het verdienvermogen van de Nederlandse landbouwsector kan hierdoor verbeterd worden, onder andere door te blijven investeren in onderzoek en ontwikkeling. Nu al is onze kennis op het gebied van melkpoeder en zaadveredeling, en de kennis van Wageningen University & Research van grote strategische waarde. Door deze kennisdeling te stimuleren zal Nederland voorloper blijven in (de export van) landbouwkennis.

1.3 Veiligheid

Volt wil dat iedereen in een veilige en vrije wereld kan leven. Maar

de machtsverhoudingen in de wereld verschuiven en Nederland heeft daar maar zeer beperkt invloed op. Europa kan ons in deze veranderende wereld wél beschermen. En Europa dient zich meer dan ooit eensgezind op te stellen als verdediger van vrede, democratie en duurzaamheid. Want Europa kan niet meer zoals vroeger als vanzelfsprekend op Amerikaanse bescherming rekenen, waardoor de waarde van de NAVO onzeker is geworden. Europa moet weerstand kunnen bieden tegen andere grootmachten als China, Rusland en Turkije die een gesloten en agressiever beleid voeren. Samen kunnen we weerstand bieden tegen fysieke dreiging, de verspreiding van nepnieuws, cyberdreigingen, handelsbeperkingen en politieke inmenging. Volt heeft de ambitie om in de toekomst een Europese krijgsmacht te realiseren, maar op de korte termijn zien wij haalbaarheid vooral in andere zaken. Onze concrete voorstellen zijn de volgende.

- **Europees buitenlandbeleid met een Europese minister van Buitenlandse Zaken**

Europa moet in staat zijn sterk op te treden in de wereld. Een gezamenlijk Europees buitenlandbeleid is daarvoor onmisbaar. Volt wil dit waarborgen door de instelling van de functie van een Europese minister

van Buitenlandse Zaken, die zich inzet voor veiligheid, samenwerking, medemenselijkheid en duurzaamheid. Daardoor kunnen we sneller en effectiever handelen. Denk bijvoorbeeld aan reageren op de frauduleuze presidentsverkiezingen in Wit-Rusland, waar Europa nu machteloos is.

- **Een krachtige en efficiënte Europese krijgsmacht**

Volt is op langere termijn voorstander van de vorming van een Europese krijgsmacht. De veiligheid en verdediging van Europa zullen daardoor beter, sneller en goedkoper geregeld worden. Tot we zover zijn, heeft verdere samenwerking al veel voordelen. Door gezamenlijk in te kopen en het delen van materieel kunnen de kosten omlaag.

De Europese Commissie kan standaarden en normen opstellen voor de ontwikkeling en het gebruik van militair materieel, zoals al eerder is gedaan voor de voedselveiligheid en voor dataroaming op mobiele telefoons. Op militair terrein zal dit leiden tot verdere besparingen, betere samenwerking, betere inzetbaarheid en gemakkelijker uitwisseling van materieel tussen de krijgsmachten van de diverse EU-landen.

Door meer samen te trainen, oefenen en werken, krijgen we bovendien een hechter samenwerkingsband

met onze EU-partners, waardoor we zo nodig beter en sneller samen kunnen optreden. We hebben nu al een gedeelde tankdivisie met Duitsland en kopen in Benelux-verband gezamenlijk materiaal in. Meerdere landen werken samen in het Eurocorps in

het gezamenlijke hoofdkwartier in Straatsburg. Om hier verdere stappen in te zetten, wil Volt dat er een permanente Raad voor Europese Defensie-ministers komt waarin betere en verdere samenwerking ontwikkeld wordt.

- **Maffiawetgeving invoeren en een sterker Europa**

Criminaliteit is veel internationaler dan vroeger en trekt zich van landsgrenzen niets meer aan. Denk aan de ondermijning van onze samenleving door malafide vastgoedtransacties, het witwassen van miljarden euro's en de criminaliteit die ontstaat bij de drugsproductie en handel. Voor Nederland, dat wereldwijd bekendstaat als 'narco-staat', is

het in dit verband nuttig om te kijken naar de Italiaanse Maffiawetgeving, die ervoor zorgt dat meer criminelen verklaringen afleggen en meer medeverdachten worden opgespoord. Deze wetgeving is gericht op meer antiwitwas-bevoegdheden, meer mogelijkheden tot beslaglegging, duidelijke afspraken welke privacygegevens de overheid mag gebruiken en meer aanwezigheid van de politie op straat. Deels zouden we dit Europees moeten regelen. Daarvoor wil Volt de bevoegdheden en rol van Europol vergroten, om zo de politie in de lidstaten beter te helpen en samenwerking over grenzen heen te verbeteren. Hierbij gaat het om informatiedeling die essentieel is voor de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, terrorisme en cyberdreigingen.

● **Gecontroleerde decriminalisering van drugs**

Volt wil werken aan het gecontroleerd decriminaliseren of legaliseren van drugs. Het Portugese model heeft namelijk laten zien dat de 'war on drugs' die over de hele wereld gevoerd wordt, niet gewonnen kan worden. Daarom wil Volt toewerken naar een ander systeem, waarin we op basis van gedegen onderzoek het in bezit hebben, de handel en de productie van bepaalde drugs onder bepaalde voorwaarden toestaan. Dit

heeft twee grote voordelen. De druk op de handhaving neemt af én we kunnen als samenleving beter investeren in preventie en voorlichting. Daarnaast leidt het legaliseren niet tot meer drugsgebruik, maar zorgt het wel voor een betere controle van het gebruik.

● **Frontex versterken**

De Europese grenssituatie moet beter. Er is te weinig steun voor de Europese grenslanden en een eenduidig grensbeleid ontbreekt. Dit heeft geleid tot gebrekkige bewaking van de Europese grenzen en tot een humanitaire nachtmerrie. Frontex is de organisatie die de Europese kust en buitengrenzen bewaakt. Deze organisatie blijkt niet adequaat te kunnen inspelen op de situaties die zich voordoen en maakt zich zelfs schuldig aan mensenrechtenschendingen. Daarom moet het Europese grensbeleid ook daadwerkelijk Europees worden uitgevoerd. Frontex moet verbeterd worden; alleen geld overmaken naar Italië en Griekenland wanneer de nood hoog is, volstaat niet. Alle lidstaten moeten hier gelijkwaardig aan bijdragen en Volt wil dat Nederland het goede voorbeeld geeft. We leveren nu al mensen, materiaal en trainingen aan Frontex, maar Volt vindt dat extra eenheden van de Koninklijke Marechaussee hulp moeten gaan bieden

in de grensgebieden. Tegelijkertijd moet het gemakkelijker worden voor het Europese Parlement om Frontex verantwoording af te laten leggen over zijn daden.

- **De NAVO-norm van 2% halen**

Volt wil dat Nederland aan haar internationale verplichtingen voldoet en dat betekent dat onze bijdrage aan de NAVO tot de afgesproken 2% van het bbp moet worden opgevoerd. Tegelijk is het ook tijd om goed te analyseren hoeveel geld de NAVO nu eigenlijk voor onze gezamenlijke veiligheid in Europa nodig heeft. Vervolgens kunnen we op basis daarvan bepalen hoe hoog de bijdrage van elk lid aan specifieke onderdelen van defensie moet zijn om tot een optimale samenwerking te komen. Dan kan die 2% zo nodig worden aangepast.

- **Een permanente Europese zetel in de VN Veiligheidsraad**

In het verlengde van een Europese krijgsmacht wil Volt dat de EU een permanente zetel in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties krijgt. De eenvoudigste manier om dat te bereiken, is het omvormen van de huidige Franse zetel tot een EU zetel. Zo treden we ook bij het

onderwerp veiligheid met één stem in de wereld op.

1.4 Vluchtelingen en arbeidsmigranten

Volt wil een menselijk vluchtelingenbeleid en een verstandig arbeidsmigratiebeleid voor de Europese Unie als geheel. Samenwerking en solidariteit zijn een randvoorwaarde om toekomstige migratiecrises in Europa te voorkomen. Hierbij dragen we onze Europese waarden uit door vluchtelingen en asielzoekers menswaardig op te vangen en een toekomst te bieden. Geen volwassene of kind mag meer op schrale en levensgevaarlijke plekken zoals kamp Moria op Lesbos komen vast te zitten. Ook wil Volt een betere toekomst bieden aan arbeidsmigranten door onder andere eerder duidelijkheid te geven over de mogelijkheden. Zo zullen de arbeidsmigranten, wij en het land van herkomst erop vooruit gaan.

- **Vernieuwd Europees vluchtelingenbeleid**

De EU verkeert al jaren in een politieke crisis met betrekking tot de beheersing van vluchtelingenstromen. Griekenland en Italië kunnen alleen geen passende oplossingen bieden, waardoor er mensonwaardige toestanden ontstaan. Toch blijven de andere lidstaten van de EU, inclusief

Nederland, de problemen op een beschamende manier afschuiven op Griekenland en Italië. Het verdrag van Dublin, waarmee geprobeerd is afspraken te maken over de verdeling van vluchtelingen en van kosten, heeft gefaald. We moeten dus snel nieuwe en afdwingbare afspraken maken over de opname van vluchtelingen in de EU, en over de verdeling van de daarbij horende kosten. Daarbij hoort dat vluchtelingen in alle landen van de EU met dezelfde asielgronden en procedures te maken krijgen.

- **Verbeteren van de asielprocedure**

Volt wil een eerlijk, doelmatig en snel asielbeleid dat direct recht geeft op sociale, juridische en psychologische bijstand. Daarnaast moeten asielzoekers vanaf de eerste dag

toegang hebben tot de arbeidsmarkt, moeten hun vaardigheden sneller worden herkend en moet aan alle asielzoekers taalonderwijs worden aangeboden, bijvoorbeeld via taal-

apps. Hiermee zorgen we direct voor succesvolle integratie en economisch voordeel voor mens en maatschappij.

- **Arbeidsmigratie**

We hebben in Nederland een tekort aan mensen in meerdere sectoren, zoals de technische beroepen, de zorg, het onderwijs, transport en logistiek, en de ict. Volt wil dat arbeidsmigranten in hun land van herkomst al via een portal kunnen zien of er geschikte functies voor hen openstaan en dat vóór hun overkomst naar ons land vaststaat of ze hier een baan kunnen krijgen. Dat betekent ook dat we meer mogelijkheden willen bieden voor niet-Europese migranten om een (tijdelijk) visum te krijgen voor ons land of een andere Europese lidstaat. Dat helpt hen, het land van herkomst maar ook onze economie en maatschappij. Om hierbij zowel binnen- als buitenlandse arbeidskrachten tegen de negatieve gevolgen van economische migratie te beschermen, willen wij op Europees niveau een aantal basisvoorzieningen op elkaar afstemmen op het gebied van sociale, juridische en medische dienstverlening.

- **Aanpak van de oorzaken van migratie**

Volt wil dat de onderliggende oorzaken van migratie, zoals armoede, honger en gebrek aan kansen, door

middel van internationale samenwerking worden aangepakt. Negatieve handelsbalansen, plaatselijke corruptie en westerse importbeperkingen zorgen ervoor dat armere landen zich niet kunnen ontwikkelen. Daarnaast legt klimaatverandering een steeds grotere druk op landen rond de evenaar. Volt wil in Europees en Nederlands verband werken aan het aanpakken van deze problemen, zodat ook armere landen tot bloei kunnen komen en de migratie kan afnemen. Zo wil Volt Afrikaanse voedselbedrijven helpen aan de Europese standaarden voor kwaliteit te voldoen.

De tweede uitdaging die Volt ziet, is het introduceren van een nieuwe kijk op de economie. Over hoe we de economie inrichten is de politiek altijd verdeeld. Links en rechts hebben elkaar bij dit onderwerp te vuur en te zwaard bestreden. Maar voor Volt is de economie niet links of rechts.

Als samenleving hebben we ons te lang gericht op economische groei. Dat heeft welvaart gebracht, maar ook grote problemen die voor een deel niet in geld uit te drukken zijn: de aantasting van het klimaat, de enorme teruggang van de biodiversiteit, de zwakke positie van te veel mensen op de arbeidsmarkt en de grote financiële verschillen tussen mensen.

Politiek en overheid moeten meer sturen op welzijn in plaats van alleen op welvaart, zodat ieder van ons over de middelen beschikt om op eigen kracht een comfortabel bestaan op te bouwen. Voor Volt geldt dat een vrije markt alleen goed kan functione-

ren met een goede marktmeester die kaders vaststelt om de negatieve gevolgen van de 'vrije' markt te voorkomen. Daarnaast initieert en ondersteunt de overheid innovaties, mede door het faciliteren van excellent onderwijs. Maar ook door te investeren in fundamenteel onderzoek en in research & development, juist ook in Europees verband. Het bedrijfsleven is de plek om de uitkomsten verder te ontwikkelen en wordt daarmee zelf investeerder van de toekomst.

Daarom staat het stimuleren van (innovatief) ondernemerschap centraal voor Volt. De overheid moet mensen de mogelijkheden geven om ondernemerschap ten volle te benutten en daardoor een bijdrage te leveren aan de samenleving.

2.1 Economie in Europa

Volt wil dat iedereen voordeel heeft van de mogelijkheden van de Europese economie. De Europese Unie is de tweede economie ter wereld. Als handelsland en lid van de Unie profiteren wij van ongelimiteerd toegang tot

deze markt. Dus is er alle reden voor ons land om de Europese economie te stimuleren. Maar daarbij kiezen we voor een nieuwe, economische koers. Nu ook de coronacrisis en de daaropvolgende economische crisis om diepgaande verandering vragen, willen we Nederland en Europa transformeren naar een duurzame economie.

- **Kickstart van de circulaire economie**

Volt wil zorgen voor een kickstart van de circulaire economie door hergebruik van materialen te stimuleren. Dat vraagt van ons dat we anders gaan kijken naar de waarde van materialen en producten. Momenteel is onze economie vooral gericht op het consumeren van nieuwe producten. Voor bedrijven is hergebruik nu vaak duurder dan het gebruik van nieuwe materialen. Maar een circulaire economie, waarin we zo zuinig mogelijk met onze spullen en grondstoffen omgaan, vraagt juist om behoud van waarde, dus om zoveel mogelijk hergebruik. Volt wil dit stimuleren door overal in de EU, dus ook in Nederland, dezelfde belastingvoordelen voor hergebruik toe te passen. En door geld beschikbaar te stellen voor de daarbij noodzakelijke vernieuwing en digitalisering van organisaties, goederen en diensten.

- **De duurzame en minder afhankelijke waterstof economie**

De energiedrager van de toekomst is waterstof. Volt wil daarom investeren in de grootschalige Europese productie van en infrastructuur voor waterstof. Door als eerste deze technologie echt te gaan ontwikkelen, zullen we als Europa een voorsprong krijgen en kunnen we de toekomstige kennis verkopen. Duurzaam en voordelig dus. Denk aan Airbus, een Europees bedrijf, dat in 2035 het eerste vliegtuig op waterstof klaar wil hebben. Waterstof wordt ook nu al gebruikt op steeds grotere schaal, bijvoorbeeld bij de bouw van een 'waterstofwijk' in Hoogeveen en in industriële processen. Wanneer waterstof fossiele brandstoffen zoals benzine en gas snel vervangt zijn we minder vervuilend en minder afhankelijk van landen als Rusland en Saoedi Arabië.

- **MKB over de grens toegankelijk maken**

Over grenzen heen werken is in Europa vaak een administratieve rompslomp door verschillend fiscaal beleid. Dit geldt bijvoorbeeld voor het midden- en kleinbedrijf in grensregio's. Met een digitaal portaal regelen ondernemers eenvoudig hun zaken met verschillende overheden, zoals bijvoorbeeld de jaarrekening en de

belastingaangiften. Daarnaast moet het makkelijk worden online een nieuw bedrijf in Europa te beginnen en te runnen. Onder meer door het binnen de EU op elkaar afstemmen van fiscaal beleid. Zo maken we het makkelijker voor ons midden- en kleinbedrijf, de motor van onze economie, om hun zaken uit te breiden naar de rest van Europa.

- **Europese ontwikkeling en gebruik van Kunstmatige Intelligentie**

Kunstmatige intelligentie (KI) is de technologie die de grootste verandering in ons leven gaat brengen. Onder meer in de zorg, het gebruik van energie, onderwijs en de landbouw. Omdat deze technologie veel aan de kwaliteit van ons leven kan bijdragen, moeten we snelheid maken met de ontwikkeling hiervan. Dat kan door met de EU te investeren, kennis te bundelen en samenwerking tussen universiteiten en bedrijven op gang te helpen met speciale KI-centra. Die investeringen helpen ons welzijn alleen vooruit als de KI-onderzoekers, -laboratoria en startups van wereldklasse zijn. Tegelijk moeten we nu ook de ethische richtlijnen bepalen en in Europese kaders vastleggen. Want als wij dat niet doen, bepalen de techgiganten uit China en de VS de norm. Ook op de arbeidsmarkt zal de

ontwikkeling van KI een grote invloed hebben. Hier komen we op terug in het hoofdstuk *Gelijke kansen*.

2.2 Welzijn en welvaart

Europa heeft ons veel gebracht. Eerst vrede en veiligheid en daarna ongekeerde welvaart. Nu wordt het tijd deze welvaart om te zetten in welzijn, voor mens en natuur.

- **Welvaart en welzijn vóór winst**

De menselijke maat is in ons economisch beleid uit het oog verloren. Keuzes worden gemaakt op basis van economische winst, in plaats van ons welzijn. Ter illustratie: grote datacenters op Nederlandse grond dragen bij aan het bruto binnenlands product (bbp), maar leveren op dit moment amper welzijn op voor Nederlanders. De stap van economische winst naar welvaart zetten we door naast het bbp de brede-welvaarts-monitor (bwm) te gebruiken. Die wordt ook al door ons Centraal Bureau voor de

Statistiek gebruikt, naast het bbp. Naast welvaart kijkt de bwm ook naar andere belangrijke zaken zoals onze gezondheid, onderwijs, arbeid, veiligheid, wonen, het milieu, vertrouwen en een eerlijke verdeling van de welvaart.

- **Groene keuzes fiscaal aantrekkelijk maken voor het bedrijfsleven**

Het maken van groene keuzes maken we fiscaal aantrekkelijk voor bedrijven. Onze voorstellen voor een Europese CO₂-belasting en groene heffingen komen terug in het hoofdstuk De publieke zaak opnieuw inrichten. De combinatie van het fiscaal aantrekkelijk maken van vergroening naast het duurder maken van vervuilen, zorgt voor een goede stimulans van verduurzaming in het bedrijfsleven.

2.3 Innovatief ondernemerschap

Volt vindt innovatief, nieuw en sociaal ondernemerschap van groot belang voor een gezonde economie. Startups en ondernemers brengen immers nieuwe ideeën in onze maatschappij. Een probleem is dat op dit moment vooral grote multinationals, die vaak succesvolle startups opkopen, de dienst uitmaken op de markt. Dat blokkeert de ontwikkeling van nieuwe bedrijven en maakt onze economie kwetsbaar. Daarom is het nodig om te investeren in innovatief ondernemerschap en te werken aan nieuwe Europese wet- en regelgeving inzake gemonopoliseerde markten, zoals big-tech, om te zorgen voor eerlijke concurrentie.

- **Ruim baan maken voor innovatief ondernemerschap**

Gelet op het economische belang van innovatie, wil Volt dat zowel de Europese als onze Nederlandse overheid de steun voor innovatieve bedrijven nog verder uitbreidt. Hierbij kijken we naar speciale innovatie-hubs, waarin lichtere wetten gelden om bedrijven in een bepaalde sector de ruimte te geven tot innovaties te komen. Daarnaast denken we aan belastingvrijstelling voor jonge ondernemingen die hun winst in ver-

dere groei steken en voor bedrijven die samen met universiteiten nieuwe technologieën ontwikkelen.

- **Doelgerichte innovaties aanmoedigen**

De overheid kan innovatief ondernemerschap ook steunen met het zogenaamde missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid. Daarbij formuleert de overheid een concreet doel en vraagt zij bedrijven om met slimme, duurzame oplossingen te komen. Volt wil ook het nu ingestelde Nationaal Groeifonds, dat € 20 miljard beschikbaar heeft, hiervoor inzetten. De nadruk moet hierbij liggen op innovatie in plaats van meer ideeën in dezelfde categorie, zoals hoe we nog meer rijbanen langs onze snelwegen kunnen aanleggen.

- **Sociaal ondernemerschap ondersteunen**

Ondernemers die maatschappelijke doelen op de eerste plaats hebben, moeten ondersteund worden met een specifiek beleid voor sociale ondernemers. We pleiten voor Europees erkende certificaten om deze maatschappelijk relevante ondernemingen te kunnen oprichten en behouden. Nederland kan een inhaalslag maken door te leren van bijvoorbeeld Frankrijk, waar ondernemingen met

een sociale missie al een speciale rechtspositie hebben.

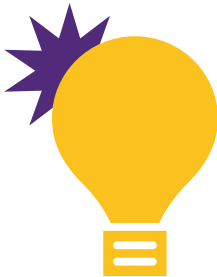
- **Meer geld naar hoger onderwijs en onderzoek**

In het wetenschappelijk onderwijs is de financiering per student sinds 2000 gedaald met gemiddeld 25%. Voor docenten groeit de werkdruk steeds verder. Het is daarom nodig het macrobudget voor hoger onderwijs te verhogen. Een onafhankelijke commissie moet daarbij bepalen wat nodig is om de kwaliteit en de werkdruk weer op aanvaardbaar niveau te brengen. Daarin wordt meegenomen dat er voldoende geld moet zijn voor alle wetenschappen om integraal wetenschappelijk onderzoek te doen. Integraal betekent: vanaf fundamenteel tot en met toegepast. Zeker fundamenteel onderzoek is nodig om tot innovatie te komen. Daarbij gaat het niet alleen om direct economisch rendement. Volt wil ook studies in de alfa- en gammawetenschappen op niveau houden.

- **Vernieuwde mededingingswet tegen de invloed van Big Tech**

Het is van belang dat de markt goed en eerlijk functioneert, zowel voor bedrijven als voor werknemers en consumenten. Niet alleen in traditionele sectoren, maar juist

ook in de nieuwe. Grote technologiebedrijven zoals Facebook, Google en Amazon hebben enorme machtsposities in de markt. Zij beschermen en vergroten die onder andere door het opkopen van potentiële concurrenten. Dit beleid geeft ze niet alleen teveel macht, het gooit de markt ook steeds meer dicht voor nieuwe innovatieve bedrijven. Volt wil daarom dat de Autoriteit Consument en Markt (ACM) in samenwerking met de EU (DG concurrentie) de mededingingsregels herzielt voor de 21ste eeuw.

Mensen zijn niet gelijk, maar wel gelijkwaardig. Daarom vinden we het rechtvaardig dat mensen gelijke kansen krijgen in het onderwijs en in hun werk. Het creëren van gelijke kansen is de derde grote uitdaging die Volt ziet.

Gelijke kansen creëren betekent niet dat iedereen hetzelfde moet of kan presteren. We verschillen van elkaar en dat is goed. Die verschillen zorgen dat onze samenleving zich op een kleurrijke manier optimaal kan ontwikkelen. Daarom moet onze samenleving openstaan voor inclusiviteit en gaan wij actief de dialoog aan met mensen die dit anders zien. Het afgelopen jaar is gebleken dat nog steeds veel mensen tegen maatschappelijke drempels aanlopen om wie zij zijn, en niet om wat ze doen of kunnen. Racisme, antisemitisme, islamofobie, seksisme, homohaat en discriminatie komen nog steeds te vaak voor. Iedereen, ongeacht afkomst, gender, religie, beperking, seksuele geaardheid, leeftijd of opleiding verdient een

gelijkwaardige behandeling; artikel 1 van onze Grondwet sluit discriminatie op welke grond dan ook uit.

Gelijke kansen creëren betekent dat we ervoor zorgen dat onze voorzieningen passen bij degenen die er gebruik van maken. Mensen die meer ondersteuning nodig hebben, krijgen die ook.

3.1 Onderwijs

Volt vindt dat iedereen zich moet kunnen ontwikkelen om hun eigen dromen waar te maken. Goed en toegankelijk onderwijs is daar een voorwaarde voor.

Elke dag leggen zo'n 250.000 leraren de basis voor onze samenleving door met kinderen, jongeren en (jong-)volwassenen te werken aan hun ontwikkeling. Zij leren hun leerlingen en studenten zich voor te bereiden op werk en leven, vandaag en in de toekomst. Maar het onderwijs staat onder druk.

Het beleid dat de overheid en sommige schoolbesturen hanteren richt zich niet op de kansen en mo-

A close-up photograph of two hands, one from a darker-skinned person and one from a lighter-skinned person, both making peace signs (V-signs) with their index and middle fingers. The background is a soft-focus green, suggesting foliage. A white text box is overlaid at the bottom of the image.

**Gelijkwaardigheid in
onderwijs, zorg, wonen
en op de arbeidsmarkt**

gelijkheden, maar op streefgetallen. Leraren en leerlingen werken nu in een systeem dat meer afrekent dan ondersteunt. Een systeem met hoge werkdruk, veel toetsen, huiswerk, verantwoording, veel lessen, vroeg selectie en beperkte keuzevrijheid in onderwijsaanbod. Het volgen van verschillende vakken op verschillende niveaus, zodat je echt het maximale uit jezelf kunt halen, is bijvoorbeeld niet mogelijk. Persoonlijke ontwikkeling, leren samen te leven, goede (Europese) maatschappelijke vorming en algemene vaardigheden krijgen nu te weinig aandacht.

Het onderwijs moderniseert langzaam. De laatste jaren zijn er mooie praktijkvoorbeelden ontstaan van effectieve en moderne scholen. In de breedte lijkt het onderwijs echter nog sterk op het onderwijs in de jaren 70 van de vorige eeuw, terwijl leven en werken sinds die tijd door sociale en technologische ontwikkelingen sterk zijn veranderd. We raken op deze manier achter bij andere Europese landen en dat betekent dat vooral jongeren minder kansen hebben om in Nederland en in andere landen aan de slag te kunnen.

Ook hier kunnen we leren van andere landen, bijvoorbeeld van Finland. Daar is veel aandacht voor persoonlijke en sociale ontwikkeling en voor brede vorming. Er wordt min-

der getoetst en er is minder huiswerk. Er is minder onderwijstijd en toch zijn de resultaten, zeker bij lezen en de exacte vakken, zeer goed.

● **Uitbreiding Erasmus+ voor hbo- en mbo-studenten**

Op dit moment hebben wo-studenten de keuzevrijheid om via het Erasmus+ programma zelf te kiezen waar en wanneer ze een deel van hun studie aan een buitenlandse universiteit volgen. Hiervoor kunnen ze een beurs aanvragen bij de Europese Unie. Hbo- en mbo-studenten maken momenteel ook aanspraak op een beurs, maar alleen voor projecten die vanuit hun instelling worden aangeboden. Zij hebben geen keuzevrijheid. Vanuit het principe van gelijkwaardigheid moeten ook hbo- en mbo-studenten dezelfde kansen krijgen aangeboden om via het Erasmus+-programma hun studie te verrijken en verdiepen. Daarom moet het programma worden uitgebreid om deze studenten dezelfde mogelijkheden als wo-studenten aan te bieden.

- **Minder administratie, meer aandacht voor de klas**

Beter onderwijs kunnen we bereiken door op te houden met onnodige administratie. Meer vertrouwen in de vakkundigheid van leraren en hen minder verantwoording laten afleggen over elk detail. Daarnaast laat Finland bijvoorbeeld zien dat minder toetsing, onderwijsuren en huiswerk leiden tot minder werkdruk, terwijl het resultaat heel goed is.

- **Meer hybrideleraren**

Mensen met een vaste baan in een andere sector, die bijvoorbeeld één dag in de week lesgeven, zijn hybrideleraren. Zij kunnen helpen bij het terugdringen van het lerarentekort en dus de werkdruk in het onderwijs, en ze dragen actuele kennis over op leerlingen.

- **Gratis schoolmaaltijden**

Voor gelijke kansen in het basis- en middelbaar onderwijs is het nodig dat alle leerlingen over de juiste leermiddelen beschikken en op een gezonde schoolmaaltijd kunnen rekenen. Dat laatste is niet zo vanzelfsprekend als het lijkt: zo'n 600.000 kinderen komen uit gezinnen die leven onder de armoedegrens. In navolging van landen als Zweden en Slovenië willen we gratis schoolmaal-

tijden verstrekken en daarnaast gratis laptops voor kinderen van ouders die ze niet kunnen betalen. De kosten daarvan bedragen naar schatting € 600 à € 700 miljoen per jaar. Volt wil de gemeenten verantwoordelijk maken voor de uitvoering hiervan.

- **Centrale Eindtoets afschaffen**

Kinderen ontwikkelen zich in verschillende tempo's en krijgen wisselende begeleiding vanuit thuis, waardoor het logischer is om de Centrale Eindtoets (voorheen Cito-toets) af te schaffen in het primair onderwijs. Bovendien worden eigenschappen die ook belangrijk zijn, zoals creativiteit, in deze toets niet gemeten en de test zorgt bij veel kinderen voor stress. Door deze af te schaffen krijgen kinderen tot en met hun 14e jaar de kans om door te groeien naar de onderwijssoort die bij hen past.

- **Een coronajaar in het onderwijs**

Veel mbo-, hbo- en wo-studenten geven aan dat ze studieovertraging hebben opgelopen. Volt vindt daarom dat op alle niveaus de kans gegeven moet worden die achterstand in te lopen met een extra leerjaar. Zo kunnen studenten een extra jaar krijgen voor hun bachelor of master en kunnen zij aanvullende

stages lopen en/of werkervaring opdoen als dat voor het inlopen van de achterstand nodig is.

- **Meer medialessen in het leerplan**

In Zweden krijgen leerlingen medialessen, waarin ze onder andere leren over nepnieuws en over hoe ze veilig met sociale media en persoonlijke gegevens online omgaan. Ook in ons land bestaan op dit punt veel initiatieven, maar het huidige leerplan stamt uit 2006 en is verouderd. In 2019 hebben leraren en schoolleiders een verbeterd leerplan aan de minister aangeboden, maar dat is nog niet vastgesteld. Volt wil het Zweedse voorbeeld, dat ook digitale geletterdheid in het leerplan heeft opgenomen, overnemen.

- **Leerlingen voorbereiden op de toekomst van werk**

Omdat de arbeidsmarkt continu verandert, moeten leerlingen goed voorbereid zijn op hun toekomst. Daarom moet er in het onderwijs meer ruimte komen voor technologie, creativiteit en vaardigheden, zeker binnen het technisch en bèta-onderwijs. Dat kan verbeterd worden door projecten als STEAM (een onderwijsconcept dat allerlei technische vakken met elkaar verbindt), meer vrijheid voor scholen om

dit soort projecten uit te voeren en meer ruimte voor de leerkrachten om leerlingen te begeleiden in hun ontwikkeling. Daardoor komen kinderen vroeg in aanraking met de vaardigheden van de toekomst.

- **Onderwijs als open en veilige ontmoetingsplek voor religies**

Voor een open samenleving is het nodig dat kinderen uit alle geloofsovertuigingen elkaar al op school kunnen leren kennen. Door te stoppen met het bekostigen van scholen die één bepaalde geloofsovertuiging uitdragen, zullen kinderen met verschillende wereldbeschouwingen elkaar eerder ontmoeten en van elkaar leren. Voor het realiseren van dit voorstel is aanpassing van artikel 23 van de Grondwet nodig. Dat de Nederlandse overheid nog steeds religieus onderwijs betaalt, is overigens een uitzondering in Europa.

- **Afschaffen privéscholen**

Ervaringen in Finland wijzen uit dat door het bestaan van privéscholen ook de druk afneemt om de kwaliteit van het openbaar onderwijs te verhogen. En juist het openbaar onderwijs, waar kansen voor alle kinderen liggen, willen we verbeteren. In 2015 waren er nog 39 particuliere basisscholen, nu zijn dat er 64. En ook in

het voortgezet onderwijs zijn ze sterk in opkomst. Particuliere scholen zijn alleen voor kinderen met vermogende ouders toegankelijk, en belemmeren daardoor het creëren van gelijke kansen.

- **Basisbeurs terug en collegegeld afschaffen**

Voor de studenten is betaling van hun studie met leningen een groeiend probleem. Volt wil daarom dat de basisbeurs terugkeert in het hoger onderwijs, zodat onlangs afgestudeerden niet bij voorbaat een achterstand op de woningmarkt hebben.

Daarnaast ziet Volt dat in Nederland meer collegegeld per student wordt betaald dan waar ook in Europa. Veel landen vragen geen collegegeld aan studenten uit eigen land. In de meeste landen is in ieder geval een bachelor gratis of wordt het collegegeld kwijtgescholden na het behalen van het bachelordiploma. Dat betekent dat alleen het doorstuderen naar een masterdiploma collegegeld kost.

Volt wil het buitenlandse voorbeeld volgen en het collegegeld in Nederland afschaffen. Dat zorgt voor toegankelijk onderwijs voor studenten uit elke sociaal-economische klasse. Dergelijke financiële investeringen in het onderwijs zijn dan ook een investering in een economisch gezonde en gelijkwaardige samenleving.

- **Bilaterale erkenning van diploma's**

Volt wil dat een diploma behaald in één van de lidstaten van de EU ook in de andere lidstaten geldt. Zeker als we de eisen die aan het behalen van dat diploma gesteld worden, binnen Europa gelijk hebben getrokken. Daarbij hebben we vastgesteld dat het praktischer is om de erkenning van elkaars diploma's op bilaterale basis te beginnen, dat wil zeggen in de relatie tussen twee lidstaten. In de praktijk zijn hiervoor ook al enkele stappen gezet. Zo heeft de Europese Commissie tijdens de coronacrisis een richtlijn gegeven om snel wederzijdse erkenning van diploma's van zorgmedewerkers tussen landen te regelen. Daarmee is er een basis voor zorgmedewerkers om in een andere lidstaat te gaan werken als daar een arbeidstekort is. Die richtlijn kan een voorbeeld zijn voor andere vakgebieden waarvoor nog geen richtlijnen bestaan.

3.2 Wonen

Op dit moment is wonen weliswaar een sociaal grondrecht, toch komen we in Nederland al 331.000 woningen tekort, met de verwachting dat het er nog veel meer gaan worden. Het aantal daklozen is in tien jaar verdubbeld. Naar schatting wonen 55.000 mensen in vakantie-

parken en een heel groot aantal jongeren woont noodgedwongen bij hun ouders. Van gelijke kansen op de woonmarkt is geen sprake: geen geld, geen woning. Daardoor worden vooral jonge mensen, die hun bestaan nog moeten opbouwen, en mensen met lagere en middeninkomens geraakt.

- **Investeren in de bouw van duurzame woningen**

Om te beginnen moeten we, ook tijdens deze crisis, vooral blijven investeren in de bouw van duurzame woningen. Dat levert niet alleen woonruimte op, maar ook werkgelegenheid. Daarbij kunnen we profiteren van onder meer de mogelijkheden van prefab bouwen, tijdelijke en gesplitste woningen, en doorstroming op de woonmarkt. Ook moeten we investeren in het beter isoleren van de bestaande woningvoorraad zonder dat dit de lasten verhoogt voor mensen die nu al moeite hebben met het betalen van hun energierekening.

- **Afschaffen verhuurdersheffing**

Volt wil de door corporaties te betalen verhuurdersheffing van in totaal € 1,7 miljard afschaffen. Sinds de invoering van die heffing zijn er 93.000 sociale huurwoningen minder gebouwd dan het geval zou zijn geweest als die heffing niet was ingevoerd. We willen deze heffing dus afschaffen, onder de gelijktijdige afspraak dat de bouwproductie van de corporaties weer op het oude peil komt te liggen of nog hoger wordt. Hierbij moet de focus wederom op duurzame projecten liggen.

- **Pensioenfondsen en verzekeraars laten investeren in woningen**

Wij stellen voor dat de overheid met de pensioenfondsen en verzekeraars in overleg gaat over de vorming van een bouwfonds waarmee nieuwe woningen gebouwd kunnen worden. Samen spreken ze af welk redelijk rendement op die investering behaald mag worden en op basis daarvan worden de huren bepaald. De pensioenfondsen zijn daarmee verzekerd van voldoende rendement om onze pensioenen te blijven betalen, terwijl woekerhuren voorkomen worden.

● **Terugkomst van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening**

Een landelijke regie is nodig om te bepalen waar gebouwd kan worden en waar ruimte komt voor andere bestemmingen. Dat betekent dat er weer een Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening moet komen. Dit ministerie moet ook een nieuw totaalplan maken, waarin gekeken wordt naar wonen in relatie tot mobiliteit, (digitaal) werken, recreatie en demografische ontwikkelingen, uiteraard mede in het licht van de stikstof-, PFAS- en klimaatproblematiek. Daarnaast moet bij ruimtelijke ordening extra aandacht komen voor Europese coördinatie, zoals het aan elkaar sluiten van natuurgebieden over grenzen heen, met gebruik van satelliettechnologie. Ook moet er extra aandacht komen voor grensregio's en de combinatie van bouwen in minder bevolkte regio's en mobiliteit.

3.3 Zorg

Nederland behoort nog steeds tot de top van de wereld als het gaat om zorg, maar heeft ook een van de duurste zorgsystemen van Europa: gemiddeld geven wij ruim € 6.000 per jaar per persoon uit aan de zorg. Bovendien heeft de coronacrisis laten zien dat er geen rek meer in ons

zorgstelsel zit: een tekort aan IC-bedden, verpleegkundigen en testcapaciteit. Volt wil onderzoeken hoe we het zorgstelsel kunnen verbeteren via onder andere een betere mix van overheidsregie en marktwerking. Hierbij willen we leren van de verschillende stelsels in andere landen, maar vooral samenwerking zoeken over grenzen heen om Europese middelen zo goed mogelijk in te zetten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het efficiënter inkopen van medicijnen door gezamenlijk te onderhandelen met de farmaceutische industrie en beter gecoördineerde inzet van Europese middelen, zoals IC-bedden voor coronapatiënten. Met name in de grensregio's is er veel mogelijk.

De coronacrisis heeft laten zien dat Europese samenwerking in de zorg noodzakelijk is. Goede zorg is voor iedereen belangrijk en kan veel efficiënter worden ingericht als we over grenzen heen kijken. Als Europa willen we niet van anderen afhankelijk zijn als we dringend medische apparatuur, vaccins en geneesmiddelen nodig hebben. We staan als één Europa sterker in onderhandelingen met de farmaceutische industrie over de prijs van geneesmiddelen. Meer Europese samenwerking dus, ook in de zorg.

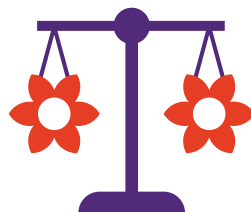
Als we het zorgstelsel ook in de toekomst betaalbaar willen houden, moeten we meer inzetten op

preventie, de voordelen van digitale geneeskunde (e-health) beter gaan benutten en medische instellingen beter laten samenwerken.

- **Abortus uit Wetboek van Strafrecht, afschaffen van de bedenktijd en gratis anticonceptie voor vrouwen van alle leeftijden**

De helft van de jaarlijks 30.000 ongewenste zwangerschappen in Nederland waarvoor vrouwen abortus provocatus aanvragen, is ontstaan door falende anticonceptie. De andere helft ontstaat voordat of zonder dat vrouwen anticonceptie gebruiken. De anticonceptiepil in Nederland is opgenomen in het basispakket, maar slechts tot de leeftijd van 21 jaar. Daarna moeten vrouwen de kosten zelf betalen. Volt bepleit gratis anticonceptie voor vrouwen van alle leeftijden, in elke door haar gewenste vorm. Veilige en toegankelijke abortus is een recht van vrouwen. Nederland liep daarin jarenlang voorop, maar dat is niet meer zo. Daarom pleit Volt ervoor om abortus uit het Wetboek van Strafrecht te halen. Pas daarna is snel toegankelijke en gedifferentieerde abortuszorg mogelijk, inclusief medicamenteuze abortus via de huisarts. Volt pleit ook voor het afschaffen van de vijf dagen bedenktijd, die betuttelend zijn en leiden tot ongewenst

uitstel van een vroege abortus. Er zijn ook landen in Europa waar abortus nog illegaal is of heel moeilijk of beperkt toegankelijk. Polen is daarvan het meest schrijnende voorbeeld. Volt wil onderzoeken hoe we vrouwen uit die landen toegang kunnen geven tot een veilige en betaalbare abortus.

- **Meer nadruk op preventie en regionale samenwerking voor een toekomstbestendig zorgstelsel**

Als er niets verandert, moet volgens het RIVM in 2040 een op de vier mensen in de zorg werken om in de toenemende zorgvraag te voorzien. Om dat te voorkomen, moeten we veel meer aandacht gaan geven aan gezonder leven, (digitale) zorg thuis en regionale samenwerking tussen gezondheidscentra. Bijvoorbeeld door regionale inkoop en door het regionaal laten samenwerken van eerstelijns zorgorganisaties zoals huisartsen, ggz en gemeenten. Ook moeten we werken aan preventie,

denk daarbij ook bijvoorbeeld aan een suikertaks om gezonde producten aantrekkelijker te maken, meer nadruk op preventieve zorg voor jonge mensen en investeren in wetenschappelijk onderzoek.

- **Innovatie en e-health in de zorg stimuleren**

Ons zorgstelsel kan beter en goedkoper worden als we ondernemers stimuleren om nieuwe medische technologieën te ontwikkelen. Zo liggen er veel kansen bij e-health: de toepassing van digitale hulpmiddelen in de zorg. Computers en digitale systemen kunnen bijvoorbeeld artsen ondersteunen om snellere en betere diagnoses te stellen en patiënten kunnen via video contact leggen met de thuiszorg. Met digitale hulpmiddelen krijgen patiënten een centralere rol, verbetert de kwaliteit van zorg en kunnen zowel kosten als de administratieve druk op zorgverleners afnemen. De overheid moet deze vooruitgang stimuleren.

- **Invoeren Europese suikertaks**

Ierland, Portugal, Frankrijk en België zijn allemaal Europese landen die de afgelopen jaren een suikertaks hebben ingevoerd. We consumeren te veel suiker; dat heeft grote gevolgen voor de gezondheid, zorgt voor

extra kosten en verhoogt de druk op de zorg. Een Europese belasting op suiker maakt gezondere producten relatief goedkoper en zorgt voor overheidsinkomsten om te compenseren voor de kosten van suiker.

- **Meer medische inkoop naar Europees niveau**

Als de coronacrisis ons iets geleerd heeft, is het dat de inkoop van medicijnen en medische hulpmiddelen, zoals mondkapjes, beter in Europees verband kan worden opgepakt dan door afzonderlijke lidstaten. Samen sta je immers sterker tegenover de farmaceutische industrie. Volt wil daarom toe naar Europese samenwerking bij het inkopen van medische en farmaceutische middelen.

In de afgelopen jaren zijn we herhaaldelijk geconfronteerd met veel te hoge prijzen voor geneesmiddelen. Daarbij misbruikt de farmaceutische industrie regelmatig de huidige wetgeving op het gebied van patenten. De maximale looptijd van een patent bedraagt twintig jaar en gedurende die tijd kan de eigenaar in belangrijke mate de verkoopprijs zelf bepalen. Daarbij komt het voor dat een farmaceutisch bedrijf tegen de tijd dat een patent verstrijkt, met een kleine aanpassing van een medicijn probeert een geheel nieuw patent te vestigen. Daarom willen we in Euro-

pees verband onze patentwetgeving onderzoeken en moderniseren.

- **Psychische problemen onder jongeren en jongvolwassenen aanpakken**

Van de jongeren van 18 tot 25 jaar heeft 12% psychische problemen. De wachtlijsten zijn te lang, zelfdoeding onder jongeren is toegenomen en specialistische hulp is soms moeilijk bereikbaar. Het is goed mogelijk dat de coronacrisis deze problemen verder zal vergroten. Sinds de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 worden dergelijke problemen veel te vaak te laat herkend en behandeld. Volt wil een regionale netwerkbenadering waarin alle benodigde expertise beschikbaar is en op maat kan worden ingezet.

- **Zorg voor de zorgverleners**

Volt wil erop toezien dat zorg ook voor de zorgverleners weer werkbaar wordt. Om ook deze sector aantrekkelijk te houden voor nieuwe instroom, zijn veranderingen nodig. De administratieve lasten van het zorgpersoneel moeten verminderd worden waardoor er in ieder geval meer ruimte voor bijscholing komt. Ook moet de beloofde loonsverhoging van 6,5% in twee jaar worden gerealiseerd.

Op deze manier willen we de tekorten van 100.000 tot 125.000 medewerkers die in de zorgsector tot 2022 worden verwacht tegengaan. Die tekorten spelen sectorbreed: in de ziekenhuiszorg, wijkverpleging, ggz, gehandicapten-, jeugd- en ouderenzorg. Van alle instellingen in de ouderen- en thuiszorg en in de wijkverpleging kampt maar liefst driekwart met moeilijk vervulbare vacatures. En dat terwijl de coronacrisis heeft laten zien hoe ongelofelijk belangrijk het zorgberoep is.

- **Zorg dicht bij de mensen**

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de zorg dicht bij de mensen. Deze zorg is cruciaal voor het welzijn van mensen die om verschillende redenen minder gemakkelijk mee kunnen komen in de samenleving. In 2015 zijn de uitvoering van de participatiewet en van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) en de jeugdzorg volledig gedecentraliseerd. De gemeenten krijgen voor deze taken veel te weinig geld, vooral voor de jeugdzorg. Steeds meer gemeenten komen daardoor in financiële problemen. Zij bezuinigen op die zorg, maar ook andere welzijnsvoorzieningen staan onder druk of zijn al wegbezuinigd, zoals zwembaden, schoolzwemmen, welzijnswerk, buurtwerk, bibliotheken, muziekscholen en

sportvoorzieningen. Volt vindt dat de zorg dicht bij mensen goed geregeld moet zijn en dat mag niet ten koste gaan van andere welzijnsvoorzieningen. Extra aandacht is nodig voor het voorkomen en oplossen van multi-problematiek waaronder dakloosheid onder jonge mensen. Continuïteit van zorg moet met name gegarandeerd worden voor jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg. Volt wil daartoe het gemeentefonds met anderhalf miljard verhogen.

3.4 Meer financiële gelijkheid

Volt wil toegankelijk onderwijs en gratis kinderopvang, zodat mensen betere kansen hebben op een goed betaalde baan en minder parttime hoeven te werken. Maar dat is niet genoeg om de grote financiële verschillen tussen mensen weer te verkleinen. Iedereen moet profiteren van de Europese welvaart en financiële verschillen mogen niet te groot zijn. Onze economie is in de laatste veertig jaar weliswaar sterk gegroeid,

maar in die periode zijn de besteedbare inkomens in Nederland nauwelijks gestegen. Van de groei hebben vooral bedrijven, aandeelhouders en topbestuurders geprofiteerd. De effectieve belastingdruk voor grote bedrijven is de laatste tien jaar met een kwart gedaald, terwijl de lasten voor huishoudens fors zijn gestegen.

In Nederland zijn de verschillen in inkomen relatief beperkt, maar als we naar het vermogen kijken, zijn de verschillen veel te groot. Van de € 1.300 miljard aan privévermogen in Nederland is tweederde in handen van de rijkste 10%. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek zit de grootste ongelijkheid tussen generaties: ouderen met veel vermogen versus jongeren die niet de mogelijkheid hebben vermogen op te bouwen. Een duurzame samenleving geeft ook jonge mensen de kans hun leven goed op te bouwen.

Al die winsten en vermogens zijn mede te danken aan de maatschappelijke investeringen die met het belastinggeld van ons allemaal zijn gedaan. Te grote financiële ongelijkheid is daarom niet alleen onrechtvaardig, maar ook schadelijk voor het vertrouwen in onze democratie. We raken dat vertrouwen kwijt als we zien hoe oneerlijk de welvaart verdeeld is.

● **Topinkomens zwaarder en progressiever belasten**

Volt wil toe naar een economie met een meer rechtvaardige verdeling van de welvaart. Daarvoor zorgen we door topinkomens boven de € 201.000 per jaar zwaarder en progressief te gaan belasten. Dat betekent meer hoge belastingschijven, waardoor je meer gaat betalen naarmate je meer verdient. In een sociaal gelijk Nederland dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten. Met de extra inkomsten kunnen we de grote transities van de 21ste eeuw gaan betalen. Volt wil toe naar een economie met een rechtvaardiger verdeling van de welvaart. Daarvoor is het noodzakelijk dat de belastingen progressiever worden dan ze nu zijn. Daarom stellen we vier belastingschijven voor. De eerste belastingschijf is een negatieve inkomensbelasting voor de laagste inkomens, zodat zij netto meer over zullen houden. De vierde belastingschijf is voor topinkomens boven de € 201.000 (deze grens is gekoppeld aan de Wet normering topinkomens). Met de extra inkomsten uit vooral box 2 en 3 kunnen we de grote transities van de 21ste eeuw gaan betalen. Box 1 hervormen we, zodat de laagste inkomens ook de vruchten van hun harde werken gaan plukken.

● **Hoge vermogens eerlijker laten bijdragen**

Vermogen gaan we zwaarder belasten door het fictief rendement in box 3 voor vermogen boven de €1 miljoen zwaarder te belasten. Voor mensen die een hoger rendement op hun vermogen halen dan het fictieve rendement, willen we later nog met een verdergaand voorstel komen. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheden om daadwerkelijk rendement te gaan belasten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan huisbazen die met verhuur van woningen een rendement van 30% of meer behalen. Een progressiever belastingstelsel voor box 3 (specifiek beleggingen) en erfenissen en schenkingen werken we nog nader uit. Ook gaan we de zogenaamde 'pretbox' - box 2 - tegen het licht houden.

3.5 Een eerlijke arbeidsmarkt

Volt wil dat mensen gelijke kansen hebben op de arbeidsmarkt en rechtvaardig beloond worden. De coronacrisis heeft pijnlijk duidelijk gemaakt dat zzp'ers, uitzendkrachten en mensen met een nulurencontract financieel te afhankelijk zijn van onzeker werk. Hierdoor is ook hun inkomen onzeker. Op de huidige arbeidsmarkt kunnen ze vaak geen vast werk vinden en dat leidt met grote

regelmaat tot misbruik van hun zwakke positie. Ook andere aspecten van de arbeidsmarkt vragen om verbetering, zoals de hoogte van de lonen en de mogelijkheden tot omscholing, kinderopvang en ouderschapsverlof. Zeker ook de werkloosheid onder jongeren in Nederland en Europa vraagt om extra aandacht. Tegenwoordig hebben steeds meer mensen een flexcontract (vooral jongeren) waardoor ze weinig sociale zekerheid hebben. Contracten met flexwerkers zijn voor de werkgever vaak goedkoop en gemakkelijk te beëindigen en dat leidt soms tot misbruik. Volt wil daarom de positie van flexwerkers verbeteren.

- **Positie van zzp'ers verbeteren**

Volt wil de rechtspositie van zzp'ers verbeteren en maakt hierbij een onderscheid tussen vrijwillige en onvrijwillige zzp'ers. Het combineren van verschillende werk- en contractvormen moet makkelijker worden gemaakt voor zzp'ers zonder verlies van sociale zekerheden. Dat kan bijvoorbeeld door dit te koppelen aan de persoon en niet aan het contract, waardoor er voor iedereen een basis van sociale zekerheid ontstaat. Op deze manier krijgen zzp'ers betere mogelijkheden om een hypotheek af te sluiten, hebben ze toegang tot vangnetten voor arbeidsongeschikt-

heid en werkloosheid en krijgen ze meer mogelijkheden tot omscholing. Zo zijn ook de mensen die kiezen voor flexwerken beschermd, betalen ze mee en behouden ze de vrijheid van flexwerk. De overheid heeft de taak om voor dit soort nieuwe sociale vangnetten regels op te stellen die zelfstandigen beschermen. Hierbij is speciale aandacht nodig voor het uitwerken en garanderen van sociale zekerheden voor onvrijwillige zzp'ers.

- **Omscholing vergemakkelijken met Volta**

Een nieuw op te starten initiatief van Volt in Nederland is het Volta-programma. Dit Europees omscholingsprogramma geeft mensen de mogelijkheid om door te leren en zich om te scholen via gesubsidieerde trainingen. Het is aan Nederland dit programma aan te wakkeren binnen de EU en op te zetten samen met andere Europese landen.

- **Meer flexibiliteit voor de werkgever**

Als de rechtspositie van werknemers echt versterkt wordt, moet er ook meer ruimte voor werkgevers komen om functie en werktijd in arbeidsovereenkomsten aan te passen als het voortbestaan van hun bedrijf bedreigd wordt, bijvoorbeeld vanwege een verandering in de omstandigheden.

- **Meer mensen aan het werk door gratis kinderopvang**

Door gratis kinderopvang hebben meer mensen, vaak vrouwen, de mogelijkheid overdag te werken. Omdat meer mensen werken, stijgen de belastinginkomsten en kan een deel van de hogere kosten worden terugverdiend. Met het oog op een eerlijke arbeidsmarkt, maar ook op het verkleinen van de financiële ongelijkheid tussen mensen, is Volt voorstander van gratis kinderopvang. Daarnaast leidt de complexiteit van het stelsel tot veel terugvorderingen. Gratis kinderopvang betekent geen toeslaaanvraag en dus geen terugvordering.

- **Ouderschapsverlof voor partners samen verruimen**

Volt wil een minimum van zestien weken zwangerschapsverlof voor moeders. Daarnaast willen we dat partners samen een ouderschapsverlof krijgen van dertig weken dat ze onderling kunnen verdelen. Die dertig weken kunnen aansluitend of met onderbrekingen worden opgenomen in overleg met de werkgever, waarbij die toestemming in principe gegeven wordt tenzij dit in strijd is met het werkgeversbelang. Het doel is dat ook mannen van dit recht gebruik maken, waardoor beide partners een goede

emotionele band opbouwen met hun kind tijdens de eerste levensfase. Samen invulling hieraan geven kan bijvoorbeeld doordat beiden na de eerste paar weken parttime gaan werken.

- **Werken moet weer gaan lonen**

De lonen onder modaal moeten omhoog om de inkomensverschillen te verkleinen en de Nederlandse en Europese economie te versterken. Volt begint met het minimumloon. Dit moet omhoog met 10%, met als toevoeging dat iedereen van 18 tot en met 20 jaar het minimumloon van een 21-jarige gaat verdienen. Daarbij gaan we uit van het uurloon dat geldt bij een 36-urige werkweek (in 2020 € 10,60), dat zal gelden ongeacht het aantal gewerkte uren per week. Dit verhoogde minimumloon vergroot ook het financiële verschil met een bijstandsuitkering.

3.6 Inclusiviteit

Iedereen hoort erbij. Daarom verzetten we ons tegen discriminatie op grond van geslacht, gaardheid, ras, beperking, nationaliteit, afkomst,

huidskleur of geloof. Wie je ook bent, tijdens bijvoorbeeld een sollicitatiegesprek behoor je niet op grond van dit soort factoren achtergesteld te worden. Kortom, discriminatie hoort in de Nederlandse en Europese samenleving niet thuis. Daarvoor zet Volt zich niet alleen in Nederland in, maar ook in landen zoals Polen.

- **Instelling van een minister (zonder portefeuille) voor Emancipatie en Kansengelijkheid**

De benoeming van een minister zonder portefeuille speciaal voor emancipatie en kansengelijkheid is een belangrijk signaal dat we in Nederland discriminatie, gendergelijkheid en inclusiviteit hoog op de agenda zetten. De centrale taken en verantwoordelijkheden van deze minister zullen o.a. zijn:

- doelgroepenbeleid: het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid op maat, gericht tegen discriminatie en het wegnemen van barrières die emancipatie en kansengelijkheid van specifieke groepen en genders in de weg staan;
- departementaal beleid: het faciliteren, coördineren en evalueren van beleid van de centrale en decentrale overheid gericht op gendergelijkheid en inclusiviteit in alle beleidsthema's.

- **De overheid moet haar voorbeeldfunctie waarmaken**

De overheid heeft een voorbeeldfunctie. Vrouw/man-gelijkheid, inclusief gelijke beloning, moet nu eindelijk werkelijkheid worden in plaats van een beleidsdoelstelling, zo nodig door functies alleen voor vrouwen open te stellen. Door politieke partijen een ritssysteem (man/vrouw, om en om) te laten hanteren ontstaat er gelijke vertegenwoordiging. Rechters en ambtenaren worden getraind in het herkennen en aanpakken van discriminatie en vooroordelen.

- **Gelijke beloning voor mannen en vrouwen in het bedrijfsleven**

Vooral in hogere functies

loopt het verschil in beloning tussen mannen en vrouwen snel op. Maar het geldt over de volle breedte: vrouwelijke werknemers verdienen in Nederland gemiddeld minder dan mannelijke: € 18 tegen € 22 per uur. In het bedrijfsleven is deze loonkloof

iets groter dan bij de overheid, maar geen van beide doet het goed.

Ook bedrijven met meer dan honderd medewerkers moeten toe naar een 'gelijk loon bij gelijk werk' voor al hun werknemers. Na een periode waarin ze eerst op vertrouwelijke basis hun beloningsoverzichten aanleveren, volgt de wettelijke verplichting tot gelijke beloning. Dit naar voorbeeld van wat nu al geldt voor (semi-)publieke organisaties.

- **Actieve bevordering emancipatie lhbt's**

Nederland moet zich actiever uitspreken voor de bescherming van de rechten van lhbt's in heel Europa. Volt zorgt ervoor dat dit geluid vertegenwoordigd is in de Tweede Kamer. Daarnaast valt er in Nederland ook nog veel te verbeteren. Volt bepleit allereerst het opnemen van de termen 'gender' en 'seksuele gerichtheid' in Artikel 1 van de Grondwet. Ook wil Volt dat op korte termijn juridisch meerouderschap mogelijk wordt, ter bevordering van de rechtspositie van regenbooggezinnen. Verder wil Volt dat trans-vaderschap juridisch erkend wordt en dat er zo snel mogelijk een wettelijk verbod op conversietherapie ('homogenizing') in werking treedt. Bovendien willen wij, in navolging van Portugal en Malta, een einde maken aan niet noodzakelij-

ke geslachtcorrigerende operaties bij interseks-baby's.

- **Onderwijs over discriminatie**

In het onderwijs gaan we leerlingen en studenten beter informeren over het belang, de kracht en de voordelen van een diverse samenleving zonder discriminatie. Hierbij zal onder andere expliciet aandacht zijn voor institutioneel racisme en inclusieve seksuele voorlichting.

- **Actieve aanpak seksuele intimidatie en mishandeling**

Volt wil zich actief inzetten voor een nationale aanpak om zowel de preventie als de nazorg te verbeteren in geval van seksuele intimidatie en mishandeling. Volt is dan ook blij dat Nederland de Istanbul-Convention (2014) van de Raad van Europa heeft geratificeerd. Maar op belangrijke onderdelen daarvan schort het in de uitvoering. Volt wil daarom een actievere aanpak van Nederland op dit gebied. Betere seksuele voorlichting met aandacht voor zelfbeschikking is daarbij een voorwaarde. Ook sectoren die hiermee te maken hebben, zoals de zorg, het nachtleven en de politie, kunnen zich verbeteren op het gebied van de preventie en nazorg. Het belangrijkste onderdeel van preventie

ligt in educatie.

3.7 Basisinkomen

Volt wil een inclusieve samenleving. Ook als het om werk gaat, mag niemand buiten de boot vallen. In dat verband moeten we ons ervan bewust zijn dat de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie en robotisering grote gevolgen zal hebben voor onze arbeidsmarkt. Vooral routinematig werk zal geautomatiseerd worden, waardoor er voor dat werk steeds minder mensen nodig zijn. Die ontwikkeling zal weliswaar leiden tot nieuwe banen, maar het is de vraag hoeveel dat er zijn en hoeveel mensen omgeschoold kunnen worden.

Volt vindt daarom dat we op een andere manier naar werk moeten kijken. Onbetaald vrijwilligerswerk, zoals mantelzorg of werk voor maatschappelijke organisaties, is voor onze samenleving niet minder waardevol dan betaald werk. Een basisinkomen kan een manier zijn om de bijdrage van mensen aan de samenleving te herwaarderen. Een duidelijk financieel bestaansminimum dat altijd aan iedereen gegarandeerd kan worden. Mogelijk is het een effectiever instrument om armoede te bestrijden dan het huidige toeslagensysteem.

Daarom staat Volt positief tegenover het idee van een basisinko-

men: een maandelijks bedrag dat een bestaansminimum garandeert, zonder de noodzaak dat je betaald werk moet vinden.

Voordat we die grote stap kunnen zetten, moeten we de financiële haalbaarheid en alle mogelijke gevolgen onderzoeken en beoordelen. In Finland, waar de basiszekerheid groot is, is overigens gebleken dat mensen die financiële bestaanszekerheid hebben, innovatiever en creatiever worden.

Volts vierde grote uitdaging is het herinrichten van de publieke zaak. Wanneer wij onze samenleving klaarmaken voor de 21ste eeuw, moet de overheid daarin durven te leiden. Een ministerie van Digitale Zaken is daarbij onmisbaar. Dan hebben we profijt van digitale mogelijkheden en hoeven we niet te vrezen voor onze privacy of tech-monopolys. Ook onze 'offline' infrastructuur is aan vernieuwing toe. Er zijn tal van duurzame, innovatieve mogelijkheden om ons openbaar vervoer te verbeteren en die willen we onderzoeken. En we willen nagaan of we belastingheffing voor meer duurzame doelen kunnen gaan inzetten, zoals het vergroenen van de samenleving.

4.1 Digitalisering

De wereld ondergaat de vierde industriële revolutie. Als nieuwe vormen van digitalisering worden nu onder andere technologieën zoals kunstmatige intelligentie, robotisering, quantum-computing

en het Internet of Things onderdeel van ons dagelijks leven. Volt wil dat deze ontwikkelingen de kwaliteit van onze samenleving ten goede komen, op een veilige manier. Digitalisering veroorzaakt misschien wel de meest ingrijpende verandering van de 21ste eeuw. Een verandering met kansen op het gebied van gezondheid, communicatie, milieu, werken en de dienstverlening van de overheid. Die kansen wil Volt optimaal benutten. Daarnaast pleit Volt voor het gebruik van open source software door de overheid, zowel intern als in de omgang met burgers. Open source software geeft burgers en journalisten inzage in systemen die door de overheid gebruikt worden. Dit komt naast transparantie ook de veiligheid ten goede.

● Oprichten van een ministerie van Digitale Zaken

Het is de taak van de overheid om de digitalisering van onze maatschappij, samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties,

**Volt is ervoor dat
iedere Nederlander één
digitale, Europese
identiteit krijgt**

in goede banen te leiden. Ook de overheid zelf moet een inhaalslag op het gebied van automatisering maken. De jarenlange problemen bij de Belastingdienst zijn mede een gevolg van falende automatisering. Veel IT-projecten van het Rijk zijn te duur, onnodig of onnodig groot, kennis van zaken bij ministeries ontbreekt en mensen moeten in een veelvoud aan portalen en systemen hun weg zoeken. Ook de samenwerking tussen departementen is nog erg gebrekkig. Volt wil daarom op korte termijn alle kennis en ervaring binnen de overheid op het gebied van digitalisering bundelen in een nieuw op te richten ministerie van Digitale Zaken. Dit ministerie krijgt onder andere als taken: verbetering van de dienstverlening van de overheid, waarborgen van privacy, beschermen van kritische infrastructuur, vergroten van digitale veiligheid, bestrijden van nepnieuws en cybercrime, reguleren van de eigen- en verkoop van persoonsgegevens en beheersen van de maatschappelijke effecten van nieuwe, digitale ontwikkelingen. Dit alles in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en de wetenschap. Hierbij is het essentieel om te zoeken naar de balans tussen innovatie, duurzaamheid en veiligheid. Het ministerie helpt met de benodigde wetgeving en besluitvorming, samen met andere betrokken departementen.

● **Op weg naar één digitale Europese identiteit**

Volt is ervoor dat iedere Nederlander één digitale Europese identiteit krijgt. Hiermee beschermen we onze digitale veiligheid. Met een digitale Europese identiteit wordt werken en wonen in andere landen binnen Europa voor burgers administratief eenvoudiger, terwijl malversaties met sociale premies, belastingen en subsidies beter te achterhalen zijn. Ons nieuwe ministerie van Digitale Zaken kan daartoe in Brussel het initiatief nemen.

4.2 **Vervoer**

Mensen reizen veel; of het nu voor werk, familie of plezier is, we gaan erop uit. Hierbij willen we af van fossiele brandstoffen. Het is tijd voor duurzaam en schoon vervoer in Europa, dat beschikbaar is voor iedereen.

● **Autoluwe stadscentra en meer ruimte voor de fiets**

Bij duurzaam vervoer hoort op de eerste plaats de fiets. Dat betekent onder meer dat er snelfiets-

paden moeten worden aangelegd tussen gemeenten, dat in meer fietsstraten in steden de auto te gast is en dat stadscentra autoluw worden. Hier kunnen we leren van de autoluwe stadscentra in Utrecht en Groningen, maar ook van de bredere fietspaden in Kopenhagen en Madrid.

- **Een volwaardig Europees Hogesnelheidsnet**

Volt zet in op alternatieven voor vliegen binnen Europa. Hiervoor zijn een volwaardig hogesnelheidsnet en andere ov-diensten, die de lidstaten met elkaar gaan verbinden, nodig. Denk daarbij ook aan een Europees ov-abonnement en goede afstemming van ov-diensten over grenzen heen. Nu bestaat er geen realistisch, gezamenlijk langetermijnplan voor de hogesnelheidslijn (HSL), maar alleen een ondoeltreffende lappendeken van niet goed verbonden nationale lijnen. De reden daarvoor is dat de EU niet de bevoegdheden heeft om een doeltreffend plan voor heel Europa vast te stellen en uit te voeren. Die bevoegdheid moet er volgens Volt dus komen. Want zo garanderen we dat we elkaar binnen en buiten Nederland kunnen blijven bereiken. Zonder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen.

- **Het creëren van een Europese hyperloop**

De hyperloop kan op de lange termijn de rol van het hogesnelheidsnet overnemen. De hyperloop is een magneetzwieftrein die snelheden tot 1.200 kilometer per uur kan halen. Hierdoor kun je vanuit Amsterdam in twee uur in Barcelona zijn zonder een grote uitstoot van CO₂ te veroorzaken. De overheid moet actief stimuleren dat de mogelijkheden van deze trein worden uitgewerkt. In Groningen wordt daartoe met Europees geld al een grootschalige test gedaan en Volt wil bevorderen dat deze wordt voortgezet en uitgebreid.

4.3 Cultuur

Volt wil dat de overheid beschermt wat waardevol maar niet direct economisch rendabel is. Cultuur en sport zijn zulke essentiële, waardevolle elementen in onze samenleving. Zij zorgen voor verbinding tussen verschillende groepen mensen en hebben een positieve invloed op onze ontwikkeling. Deelnemen aan cultuur en sport is daarmee een essentieel

onderdeel van het menselijk leven. Geen luxe, maar een levensbehoefte.

- **Bezuinigingen op de cultuur ongedaan maken**

Sinds 2009 is de overheidsbijdrage aan cultuur met € 600 miljoen gedaald. De coronacrisis heeft vervolgens juist ook in deze sector grote schade aangericht. Volt wil daarom dat de bezuinigingen, die sinds 2009 hebben plaatsgevonden, worden teruggedraaid. Daarbij is tevens een betere verdeling van het geld nodig, landelijk gecoördineerd, zodat alle regio's in Nederland van een goede cultuurvoorziening kunnen genieten.

- **Meer en gericht investeren in openbare bibliotheken**

Ongeveer 25% van de Nederlandse kinderen onder de vijftien jaar loopt het risico om laaggeletterd te blijven. Volt wil plezier in lezen terugbrengen en wil hiervoor extra geld beschikbaar stellen. Bij plezier in lezen hoort dat ieder kind toegang heeft tot een openbare bibliotheek, waarbij het niet alleen gaat om het lenen van boeken. De bibliotheek is ook een ruimte waar activiteiten voor jongeren worden aangeboden, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar bijles in bijvoorbeeld computervaardigheden wordt aangeboden.

- **Meer geld naar muziekscholen**

Kinderen die muziekles krijgen, leren beter praten, schrijven en rekenen. Daarom wil Volt dat muziekonderwijs meer centraal komt te staan in het basisonderwijs, en extra investeren in muziekscholen en het goedkoper aanbieden van muziekinstrumenten. Zo kunnen leerlingen een instrument mee naar huis nemen om daar te oefenen, met name in wijken waar het gemiddelde inkomen laag is.

- **Meer diversiteit door andere criteria bij subsidietoekenning**

Een essentieel onderdeel van cultuurbeleid is dat de overheid garant staat voor diversiteit. Diversiteit van cultuurmakers, diversiteit wat betreft de locatie in het land en van het aanbod aan cultuur. Volt wil een evenwichtige verdeling tussen centrale instellingen met nationale en internationale betekenis en instellingen met lokale en regionale betekenis. Meer diversiteit bereiken we door niet langer heel brede takenpakketten te koppelen aan subsidie. Geef kunstinstellingen een keuze uit taken binnen de subsidievoorwaarden. Dan is er ruimte voor maatwerk en komen zowel grote, brede instellingen als kleine, gespecialiseerde instellingen aan bod. Daarmee ontstaat ruimte

voor vernieuwing en diversiteit. Zo geven we aanstormend en reeds be-
wezen talent gelijke kansen.

4.4 Belastingen (ook wel: maatschappelijke bijdrage)

Belastingen zorgen dat ieder-
een een eerlijke bijdrage levert aan de
maatschappij. Volt ziet belastingen als
een maatschappelijke bijdrage. Vooral
multinationals en mensen met grote
vermogens moeten meer en eerlij-
ker gaan bijdragen. Multinationals
ontwijken nu via Nederland op grote
schaal belasting. Dat is onrechtvaar-
dig en kost andere lidstaten van de
EU ook nog eens € 11 miljard per jaar.
Dat geld komt niet ten goede aan de
samenleving. Ook duurzaamheidsdoe-
len kunnen we sneller bereiken met
een goede stimulans via belastingen.
Net als veel andere partijen vindt
Volt dat het toeslagensysteem voor
kinderopvang, huur en zorg afge-
schapt moet worden om iedereen met
een inkomen beneden modaal meer
bestaanszekerheid te bieden.

● Een gezamenlijke Europese winstbelasting voor grote bedrijven

Volt wil dat multinationals in
Europa tenminste 15% winstbelasting
gaan betalen. Dat moeten we in Euro-
pees verband regelen, om te voorko-
men dat multinationals lidstaten tegen
elkaar blijven uitspelen. Als Europa
staan we samen sterker als het erom
gaat multinationals eerlijk belasting
te laten betalen. Het geld dat hiermee
binnenkomt, moet door de EU besteed
worden voor het oplossen van Europa-
brede problemen. Zie ook hoofdstuk 6,
onder *Invoering Europese belastingen*.

● Nederland niet langer een belastingparadijs

Ook als het om belasting-
heffing gaat, moet de overheid het
goede voorbeeld geven. Dat betekent
om te beginnen, dat Nederland een
leidende rol neemt in het (Europese)
debat over rechtvaardige belastingen
(‘responsible tax’) en daarmee actief
gaat werken aan een betere verdeling
van belastinginkomsten in Europa.
Nederland moet zich laten voorstaan
op rechtvaardige belastingen. Volt wil
daarom de voorstellen van de com-
missie-Ter Haar opvolgen. Die houden
onder andere in: de aftrekbaarheid
beperken van alle betalingen van een
concern, die in het ontvangende land
onvoldoende belast zijn.

- **Een ondergrens voor de winstbelasting invoeren**

Volt wil een ondergrens in de winstbelasting voor bedrijven met activiteiten in Nederland. De aftrek van allerlei kosten en verliezen uit het verleden moet daarom beperkt worden. Het doel hiervan is te voorkomen dat bedrijven door fiscale handigheidjes hun winst kunnen drukken en daardoor een lagere maatschappelijke bijdrage leveren. Volt wil deze kwestie zo snel mogelijk ook op Europees niveau aankaarten, omdat bedrijven anders gebruik kunnen blijven maken van fiscale verschillen binnen de EU. Dit zou de schatkist volgens de commissie-Ter Haar zo'n €600 miljoen per jaar kunnen opleveren.

- **Groene heffingen invoeren**

De samenleving moet vergroenen en Volt wil dit bereiken met het principe 'de vervuiler betaalt'. Hierdoor stimuleer je vervuilers te vergroenen. Denk hierbij aan een CO2-belasting, waardoor het investeren in groene alternatieven goedkoper is voor bedrijven dan de huidige koers van vervuiling aanhouden. Dit is bij uitstek iets dat Europees moet worden aangepakt voor een optimaal effect. Deze belasting moet zo ontwikkeld worden dat er geen onevenredige schade plaatsvindt bij bedrijven.

Om het vervoer te verduurzamen, wil Volt eco-heffingen invoeren, zodat de gebruiker betaalt en groene alternatieven aantrekkelijker worden. Daarom kiest Volt ook voor de kilometerheffing. Iedere automobilist zal een vaste kilometerprijs betalen voor elke gereden kilometer. Daarmee zorgen we voor minder files op de weg en minder milieuoverlast. Voor de luchtvaart kiest Volt voor de invoering van een vliegtax en het extra belasten van kerosine. Ook wil Volt stookolie belasten.

- **De belastingvrijheid van de zogenaamde jubelton afschaffen**

De 'jubelton' is een belastingvrije schenking van € 100.000 die aan iemand tussen de 18 en 40 jaar kan worden gedaan om een woning mee te verbouwen of te kopen. Op deze manier hebben dus kinderen uit vermogende families een grote voorsprong bij het kopen van een starterswoning. Die schenking zorgt daarmee voor meer ongelijkheid op de woningmarkt. Dat beperken we enigszins ongedaan door ook deze giften onder de schenkbelasting te laten vallen.

In de 21ste eeuw gaan veranderingen sneller dan ooit. Daarom is het des te belangrijker om de samenleving betrokken te houden. Veel mensen hebben echter het gevoel dat ze weinig te zeggen hebben over wat er in hun buurt of in het land gebeurt. Het is dus tijd om onze democratie nieuw leven in te blazen. Volgens Volt is dit de vijfde grote uitdaging die wij gezamenlijk moeten aanpakken. Succesvolle voorbeelden uit Europa kunnen ons hierbij helpen. Denk aan het burgerpanel over het klimaat in Frankrijk en de versoepeling van de abortuswet dankzij een burgerraad in Ierland: voorbeelden uit Europa van initiatieven die het vertrouwen in de democratie herstelden. Voorbeelden die wij in Nederland over kunnen nemen en naar een Europees niveau kunnen tillen.

5.1 Lokaal

Een aantal beslissingen dat mensen sterk raakt (bijvoorbeeld over de woonomgeving) wordt in gemeenten genomen. Daarom vindt Volt dat

mensen ook op die beslissingen meer invloed moeten hebben.

- **De invoering van burgerbudgetten**

We kunnen de lokale democratie versterken door een deel van het geld van gemeenten ter beschikking te stellen aan inwoners, zoals dat ook in Parijs en Antwerpen gebeurt. Dat geld moet dan besteed worden aan activiteiten of investeringen waar de buurt, wijk of stad blijer van worden. Het moet daarbij gaan om het geld dat de gemeente toch al voor maatschappelijke doelen bestemd had, anders zouden we die gemeenten met financiële problemen op. De bedoeling is dat er vanuit de maatschappij voorstellen komen die

met het beschikbare geld uitgevoerd kunnen worden. Inwoners beoordelen de voorstellen en kunnen na goedkeuring de activiteiten starten. Ook over een eventuele verlenging beslissen inwoners. De gemeente ziet er alleen op toe dat de zaken rechtmatig verlopen en dat het budget niet overschreden wordt.

Uit een onderzoek in Brazilië naar burgerbegrotingen bleek dat de overheidsuitgaven hierdoor evenwichtiger en transparanter werden, dat vooral armere kiezers zich nauwer bij het bestuur betrokken voelden en dat de burgerzin toenam. Ook de Wereldbank publiceerde hier een rapport over. Daarin werd gewezen op de voordelen van dergelijke programma's voor de armoedebestrijding en de publieke dienstverlening.

- **Een gekozen burgemeester**

Volt is voor de gekozen burgemeester zoals dit in bijna alle Europese landen gangbaar is. Ook wil Volt nader onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om wethouders middels verkiezing te laten benoemen.

5.2 Nationaal

Volt vindt dat Nederlanders actiever betrokken moeten worden bij politieke besluiten in ons land. Een middel om de democratie op nationaal

niveau te versterken is de vorming van burgerfora. Daarnaast is laagdrempelig toegang tot het recht een noodzaak voor een goede democratie.

- **Invoeren van nationale burgerfora**

Een burgerforum brengt mensen samen om belangrijke onderwerpen of wetsvoorstellen te bespreken. Tijdens de bespreking wordt het forum bijgestaan door experts die de verschillende kanten van de zaak toelichten. Zo kunnen mensen aan het begin van de besluitvorming hun mening aan de regering laten blijken, in plaats van aan het einde bij een referendum of, nog later, bij de volgende verkiezingen. De overheid stelt voor elk burgerforum geld beschikbaar. Ook benoemt de overheid een voorzitter die onafhankelijk werkt, zorgt dat de zaken goed verlopen en de loting organiseert die beslist welke mensen deel uitmaken van het burgerforum. Overigens kunnen burgerfora ook in de lokale democratie ingezet worden; dat gebeurt al regelmatig, ook in Nederland.

- **De oprichting van een Constitutioneel Hof**

Volt is voor de vorming van een Constitutioneel Hof, een gerechtshof dat onze wetten toetst aan onze Grondwet en dus ook aan onze

grondrechten. Een dergelijk hof biedt bescherming van onze democratie op langere termijn, omdat het een drempel opwerpt tegen wetten die al te snel of als gevolg van heftige, maatschappelijke emoties tot stand komen. Zo biedt het Constitutioneel Hof ook een noodzakelijke versterking van onze rechtsstaat. Het huidige Artikel 120 van de Grondwet, dat bepaalt dat de rechter niet mag beoordelen of wetten en verdragen in strijd zijn met de Grondwet, moet daartoe worden aangepast.

- **Transparantie in stemgedrag Kamerleden**

In Nederland wordt er nog veel per handopsteken gestemd. Dit maakt de democratische controle op het stemgedrag van Kamerleden voor iedereen, inclusief journalisten, erg moeilijk. Volt pleit voor meer inzicht en transparantie en wil daarom dat de Tweede Kamer alle stemmen van Kamerleden vastlegt en op haar website publiceert (in de stijl van VoteWatch.eu). Handopsteking kan dan vervangen worden door stemmen met een knop. Zo kunnen wij allemaal eenvoudig inzien hoe onze vertegenwoordigers stemmen, in welke stemmingen ze wel en niet participeren en welke moties zij steunen. Later zal dit ook uitgebreid moeten worden naar de andere vertegenwoordigende organen.

- **Investeren in sociale advocatuur**

Na tien jaar bezuinigingen overwegen zeven op de tien advocaten te stoppen met de sociale advocatuur. Maar liefst 98% van de advocaten is bang voor verdere bezuinigingen op het stelsel van de gefinancierde rechtsbijstand. Sociaal advocaten helpen mensen onder andere bij arbeidsconflicten, echtscheidingen en conflicten over huur. Maar de vergoedingen die ze daarvoor krijgen, zijn lang niet meer genoeg om de kosten te dekken. De overheid steekt de komende zes jaar wel € 360 miljoen extra in de rechtspraak en het Openbaar Ministerie, maar geen euro in de sociale advocatuur. Volt vindt dat bij democratie ook hoort dat alle mensen voor hun rechten op kunnen komen. Dus zijn investeringen in sociale advocatuur en verlaging van de proceskosten noodzakelijk, zodat de toegang tot het recht en de ondersteuning daarbij voor iedereen mogelijk worden.

5.3 Europees

Volt wil toe naar een Europese parlementaire democratie. Hierdoor krijgen onze gekozen vertegenwoordigers in het Europees Parlement meer te zeggen over de besluiten die van invloed zijn op ons directe leven. Net zoals in de Tweede Kamer in Nederland.

Daartoe wil Volt de volgende veranderingen.

- **Recht van initiatief bij het Europees Parlement**

Op dit moment kan het Europees Parlement, anders dan alle nationale parlementen, niet zelf wetsvoorstellen indienen. Dat mag alleen de Europese Commissie, een onderdeel van de EU, dat niet door burgers is gekozen. Volt wil dit veranderen. Wetgeving hoort in handen te zijn van democratisch gekozen volksvertegenwoordigers. Het Europees Parlement moet dus het recht van initiatief krijgen. Daarmee krijgen inwoners rechtstreeks invloed op de Europese wetgeving. Volt wil dat onze regering in Brussel gaat lobbyen voor het toekennen van het recht van initiatief aan het Europees Parlement.

- **Europa-breed kunnen stemmen**

Ook moet het mogelijk worden dat (Nederlandse) burgers bij Europese verkiezingen stemmen

op kandidaten uit andere landen. Dat zorgt voor het ontstaan van daadwerkelijke Europese politieke partijen die meer oog hebben voor wat Europa bindt in plaats van dat ze uitgaan van nationale belangen.

- **Voorzitter Europese Commissie benoemd door het Europees Parlement**

De Europese Commissie, het uitvoerend orgaan van de Unie, wordt tot op heden feitelijk benoemd door de Europese Raad waarin de regeringsleiders van de lidstaten zitten. In ieder geval dient de voorzitter van die Commissie voortaan door het Europees Parlement gekozen te worden. Op die manier bepalen de Europeanen via hun vertegenwoordigers wie deze machtige functie krijgt.

- **Actieve rol bij de Conference on the Future of Europe**

De EU organiseert de Conference on the Future of Europe. Hierin wordt de toekomst van Europa met alle Europeanen besproken. Volt wil dat de Nederlandse regering daarin een veel actievere rol gaat spelen.

De Europese Unie van de 21ste eeuw

+1

Het bedrijfsleven, de overheid, het onderwijs, de zorg; alles willen wij vormgeven naar de vereisten van de 21ste eeuw. Dat geldt ook voor de Europese Unie. Want de Europese Unie werkt nu nog niet voor iedereen en is niet democratisch.

Het hervormen van de EU, de +1 uitdaging van Volt, is een voorwaarde voor het daadkrachtig aanpakken van de vijf andere grote uitdagingen.

Volt werkt aan het doorvoeren van de noodzakelijke veranderingen hiervoor op lokaal, nationaal en Europees niveau.

+ Europese, parlementaire democratie

Volt ziet de EU als een middel om de grote transitie van de 21ste eeuw voor elkaar te krijgen. Maar de EU voldoet op dit moment niet aan de eisen van deze eeuw. Daarvoor is een echte Europese, parlementaire democratie nodig. Dat geeft mensen de mogelijkheid hun idealen te (laten) vertegenwoordigen op Europees niveau in deze tijd van grote transitie.

Als er meer macht en geld naar Europa gaat, moeten mensen ook meer te zeggen krijgen binnen Europa. En dat betekent dat we een aantal drastische veranderingen binnen de Unie moeten doorvoeren.

● **Afschaffen vetorecht**

Momenteel is voor Europese besluiten over politiek gevoelige zaken (zoals het opleggen van sancties) unanimitieit vereist in de Raad van de EU, die bestaat uit de ministers van de lidstaten. Praktisch gezien betekent dit dat één lidstaat belangrijke besluiten kan tegenhouden. Volt vindt dat de Raad altijd besluiten moet kunnen nemen met een gekwalificeerde meerderheid; dit betekent dat minstens 55% van de lidstaten instemt en zij samen minstens 65% van de EU-bevolking vertegenwoordigen. Dit maakt besluitvorming gemakkelijker en eerlijker. Er kan bijvoorbeeld opgetreden worden tegen landen als Polen en Hongarije die de regels met voeten treden, en die nu elkaar de hand boven het hoofd houden.

Daarom zal Volt, als de enige pan-Europese en Eurofederalistische partij van Nederland, het kabinet vragen in Brussel nog sterker te lobbyen om het vetorecht in de Raad af te schaffen en te vervangen door besluiten bij gekwalificeerde meerderheid.

- **Een Europese minister van Financiën met een jaarlijkse begroting**

Volt wil dat er binnen de EU een minister van Europese Financiën wordt aangesteld. Deze minister stelt jaarlijkse een begroting op en legt daarover verantwoording af in het Europees Parlement. Ook zit deze minister de Eurogroep voor.

- **Een Europese minister van Buitenlandse zaken**

Ook is een officiële Europese minister van Buitenlandse Zaken nodig, die invulling geeft aan het Europese buitenlandbeleid en keuzes ter goedkeuring aan het Europees Parlement voorlegt.

- **Het Europese Parlement alleen in Brussel**

Een iets minder fundamentele, maar wel slepende kwestie is dat het Europees Parlement nog steeds twaalf keer per jaar van Brussel naar Straatsburg en terug verhuist. Dat is historisch zo gegroeid, maar is

uiteraard bijzonder onhandig. Volt wil dit stoppen en pleit voor Brussel als vaste vestigingsplaats voor het Parlement. Daarmee besparen we ons behalve €180 miljoen per jaar ook de nodige milieuschade.

+ De Europese rechtsstaat

Volt staat voor bescherming van de rechtsstaat in elk Europees land. Maar er zijn landen binnen de EU waar de regering bezig is de basis van de rechtsstaat af te breken. Bijvoorbeeld door vrije journalistiek onmogelijk te maken of bevolkingsgroepen te discrimineren. Een voorbeeld is Polen, waar de rechters hun werk niet meer onafhankelijk kunnen doen. Ook zijn er landen die misbruik maken van de subsidie die ze van de EU ontvangen. Die subsidies komen vooral ten goede aan de leiders van die landen, hun familie en vrienden. Voorbeelden zijn Hongarije en Bulgarije.

- **Strengere regels met betrekking tot Europese subsidies**

Volt wil dat tegen landen die de regels van een rechtsstaat overtreden, hard wordt opgetreden. In deze landen voert Volt actie om de rechtsstaat te beschermen. Als de EU tegen dergelijke landen niet hard optreedt, verliest ze haar geloofwaardigheid.

Daarom moet de controle verscherpt worden om subsidies die misbruikt worden, altijd terug te vorderen. Ook moet worden vastgehouden aan de regel dat landen die hun rechtsstaat afbreken, geen subsidie meer krijgen en eventueel ook hun stemrecht verliezen. Een uiterste maatregel kan zijn om het lidmaatschap van de EU van dergelijke landen af te nemen.

- **Europese subsidies beter inzetten**

Bij de Europese subsidies hebben we het bijvoorbeeld over het investeringsbudget Regionaal Beleid 2014-2021 van € 350 miljard, dat bedoeld is om de werkgelegenheid, de concurrentiepositie van ondernemingen, economische groei en duurzame ontwikkeling te ondersteunen en de levenskwaliteit van mensen te verbeteren. Die subsidie is tot nu toe maar voor een beperkt deel aangesproken. Er blijft heel veel geld op de plank liggen. Omdat er genoeg verstandige investeringen te doen zijn, wil Volt analyseren waarom geen beroep gedaan wordt op de Europese subsidies en op basis daarvan bepalen hoe we voor dat geld dan wèl een verstandige besteding kunnen vinden.

- **Hervorming van bestuurlijke lagen**

Volt wil meer bevoegdheden geven aan een aantal Europese

instituties. Dit geeft Europees beleid een grotere invloed op urgente grensoverschrijdende vraagstukken, zoals klimaat, migratie, sociale problematiek en defensie. Centraal hierbij staat behoud en versterking van de Trias Politica (scheiding van machten: wetgeving, bestuur en rechtspraak) in heel Europa. Hervorming van de EU werkt door op nationaal, regionaal en lokaal bestuurlijk niveau. Volt zet in op een open en constructief debat op alle niveaus over de vraag waar bestuurlijke bevoegdheden het best kunnen worden belegd en waar besluiten worden uitgevoerd. Het gaat erom te komen tot een nieuwe politieke, sociale en economische ordening in de Europese samenleving om de uitdagingen van de 21ste eeuw zo efficiënt mogelijk te kunnen aanpakken.

- +

Modernisering van de Europese economie

Volt wil toe naar een Europese economie die beter functioneert. Uiteindelijk betekent dat onder meer dat we binnen de EU gemeenschappelijke sociale en fiscale regelgeving zullen hebben. We moeten de economieën in Europa volledig harmoniseren, want de huidige situatie is niet duurzaam. Geen land verdient overigens zoveel aan de EU als Nederland, namelijk € 1.500 per jaar per

hoofd van de bevolking. Daarmee wordt de € 400 die we per hoofd per jaar betalen voor Europese subsidies ruimschoots goedge maakt.

- **Invoering Europese belastingen**

De eurozone is de verzamelnaam voor alle lidstaten van de EU die de euro als munt hebben. Binnen die eurozone is de ECB verantwoordelijk voor het monetaire beleid. Volt is van mening dat dit beleid alleen een goede invulling kan krijgen als de EU en daarmee de eurozone over eigen budget beschikt. Dat kan door de heffing van Europese belastingen. Om te beginnen bij multinationals die een omzet hebben van meer dan € 500 miljoen en bij de superrijken met een vermogen van meer dan € 1 miljard. Die inkomsten kunnen gebruikt worden om, zoals nu, lidstaten in tijden van crisis te helpen, of om te investeren in bijvoorbeeld gezamenlijke energienetwerken of in innovatie in de zorg. Volt is er voor dat ook landen van buiten de eurozone aan dit budget kunnen gaan bijdragen en er daarna gebruik van kunnen maken, maar dat vraagt uiteraard om zorgvuldige uitwerking. In geen geval mag Europese belastingheffing ertoe leiden dat inwoners van de EU - en dus van Nederland - meer belasting gaan betalen dan zij nu doen.

- **Verbetering van het functioneren van het ESM**

Het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) is een financieel noodfonds dat leningen verstrekt aan lidstaten van de EU die in financiële problemen verkeren. Op dit moment beslissen de nationale regeringen daarover, waarbij elk van de lidstaten een vetorecht heeft. Dat blokkeert goede en snelle besluitvorming; zie hierboven bij Afschaffen vetorecht. Volt wil het ESM onder de EU brengen, waarbij de ministers van Financiën van de lidstaten met gekwalificeerde meerderheid kunnen beslissen en waarbij democratische controle wordt uitgeoefend door het Europees Parlement.

- **Herstructureren van staatsschulden**

Vóór de invoering van de euro konden landen hun eigen munt devalueren, oftewel in waarde laten dalen. Daarmee bereikten ze dat hun export toenam en hun import daalde. Het gevolg was dat er meer geld uit het buitenland binnenkwam dan er naar toe ging. Een goed middel dus om de eigen economie op te krikken. Maar de 19 landen die de Euro hebben ingevoerd, kunnen niet devalueren. En dat dit ongunstig uit kan pakken, is wel gebleken bij landen als Griekenland en Italië.

Wat bij dit nadeel van de euro zwaar weegt, is de schuldenlast die een land als Italië heeft. Italië heeft een schuld van € 2.400 miljard en moet daar jaarlijks alleen al € 65 miljard aan rente over betalen. Zonder die rente zou Italië elk jaar geld overhouden, maar vanwege die schuld kan dat dus niet. En aflossen van de schuld bovenop die rentebetalingen is onbegonnen werk.

Volt vindt dat dergelijke staatsschulden geherstructureerd moeten worden. Dat betekent dat die schulden voor een deel kwijtgescholden worden en dat voor het resterende deel een veel lagere rente en soepele aflossingsvoorwaarden worden afgesproken. De Europese Centrale Bank (ECB) moet bij deze overgang het voortouw nemen. Volt wil dat we dit onderwerp opnieuw bij de EU op de kaart zetten en dat we via onderhandelingen tussen de lidstaten tot een goede regeling komen.

- **Ruimer mandaat voor de ECB**

Volt vindt dat de ECB ook voor het overige een ruimer mandaat moet krijgen. In navolging van de centrale bank in de Verenigde Staten, de FED, moet de ECB ook gaan sturen op een lage werkloosheid en op een goed investeringsniveau. Een

essentiële voorwaarde hiervoor is dan wel dat de ECB onder democratische controle komt, dus van het Europees Parlement. Ook willen we de bankenunie voltooien.

- **Creëer een Eurozone+ budget**

Volt wil dat er een Eurozone+ budget wordt gecreëerd. De daarvoor benodigde middelen verwerven we door Europese belastingen voor tech-bedrijven en multinationals. Hiermee kunnen 1) verschillende cyclische ontwikkelingen in de economie tussen landen gladgestreken worden, 2) Europese publieke investeringen gedaan worden in bijvoorbeeld transnationale energienetwerken op Europees niveau en 3) in tijden van crisis (denk aan corona) extra maatregelen getroffen worden in landen die dat zelf niet aankunnen.

Ook landen buiten de eurozone zouden de mogelijkheid moeten hebben om aan dit budget deel te nemen, vandaar de naam 'Eurozone+ budget'.

Een Europa dat samenwerkt kan al onze gedeelde uitdagingen aan

Met nieuwe energie pakken we de vraagstukken van vandaag aan. We kijken over de grens naar de beste oplossingen, en laten ons versterken door de kennis te gebruiken van de landen om ons heen.

Doen we dit goed, dan lopen we voorop. In innovatie als het gaat om duurzaamheid, landbouwtechniek, ondernemerschap, vervoer en de zorg. Maar ook als het gaat om modernisering in het onderwijs, door meer aandacht te schenken aan onderwerpen als mediawijsheid, en studie toegankelijk te maken

voor iedereen door het afschaffen van het collegegeld. Daarmee zorgen we ook voor sociale rechtvaardigheid. Veiligheid in de digitale en fysieke wereld voor iedereen in Europa en een menselijk plan voor de mensen die uit nood hun thuis hebben moeten verlaten. We doen het samen voor een duurzaam en sociaal Europa in 2040. Volt als schakel, mensen als drijvende kracht.

Alles is mogelijk in een Europa dat samenwerkt.

**Programma
downloaden**

TOEKOMST MADE IN EUROPE